

м. Київ

Одєній Аї нêðåñ!

Â ÖÜÎ 1 O xÈÑEÍ:

1 1 ÈÈ0AA Aî Nî 1 Aí B	3
ÖDÀI 1 ÅÅ ÑABÓT	4
ÐÈ00AE 1 ÐÙ ÙAÍ 1 B ÇI ÑAIÔT 1 1 A ÇAÍ 1 ÐIAÆÆI	5
IÉÍ 1 A Ç 1 ÅÅ	9
Aî ÈÈÍ ÑUÉI AØAÍ È	10
1 IÑOÄÐÍB 1 AÉÄAÍ O	12
OÈDAÍI ÑUÈA ÖDÉAA 1 A ÑOÍ ÙÈÍ I	14

Поки маємо час, усім робімо добро (Посл. Св. Павла Гал. 6.10)

КВІТЕНЬ 2014 р.

№ 4 (314)

**ЛЮБІ БРАТИ І СЕСТРИ,
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
І МИ БУДЕМО ЖИТИ!**

Щиро вітаю вас, любі браття і сестри, з радісним святом пресвітлого Христового воскресіння! Христос воскрес! Але не тільки вас, любе братерство, мені, та мабуть і вам, хотілось би привітати в це свято християнського життя і братерства. Мені хотілось би звернутись з цим радісним привітанням до всіх дітей нашої Української Церкви, до всього нашого рідного народу по всьому світі розсіяного, хотілось би виголосити, щоб усі вони почули: Христос воскрес! Нашому рідному українському народові найбільше личить радіти і веселитися воскресінням Христовим, бо й наш народ силою своєї церкви тільки що воскресає після довгого сну неволі.

Отже звернімося з почуттям любові й братерства у Христі, звернімося від широкого серця до всіх наших братів — дітей нашої святої Церкви: Христос воскрес, дорогі брати! Христос воскрес і ми будемо жити! Христос воскрес, переміг смерть і ми неправду й неволю переможемо! Хай воскресне Бог і розвіртуться вороги Його! Але в це велике свято братерства й любові не будемо згадувати про ворогів, або й краще ворогів наших назовемо братами й до них звернемось з Великодним привітанням: Христос воскрес!

Коли навіть вороги нашої віри, різні безвірники — воро-

ги Христа, стануть казати: Христа й не було зовсім і Він не воскрес, то ми і з більшою вірою й однодушністю скажемо: Христос не тільки був, але Він і вічно є, Він вічно живе, Христос воскрес! Коли б навіть і сам діявол через слуг своїх ширив різні наклепи на Христа воскресшого, на наше життя, світ і надію, ми і йому і його слугам з почуттям всесилової перемоги над ним, з певністю в загибелі його, сміливо скажемо: Христос воскрес! Всьому, що живе й діше, всім створінням Божим скажемо сьогодні, братя, Христос воскрес!

А поміж собою, брати і сестри дорогі, а поміж собою з тим більшою щирістю і любов'ю в Христі забудемо всяку незгоду, один одного обнімемо і однодушно підемо далі по шляху відродження своєї рідної Церкви, своєї Матері України, до світла воскресіння й вільного життя нашого народу, і Христос істинний Бог наш, що воскрес із мертвих, що смертью смерть подолав тим, що в гробах життя дарував, за молитви Пречистої Своєї Матері, святих славних і превічальних апостолів і всіх святих помилує і спасе нас, бо Він милосердний і чоловікоплюбець. — Амінь! (Благословляючи хрестом на три сторони вітає народ словами: Христос воскрес!).

Митрополит Василь
(ЛИПКІВСЬКИЙ)
середина 20-х років

ВЕЛИКОДНЕ ПОСЛАННЯ

архиєпископа Харківського і Полтавського ІГОРЯ

всечесному священству й усім вірним Харківсько- Полтавської єпархії

Української Автокефальної Православної Церкви

Всечесні Отці!
Дорогі Брати і Сестри!

Ще кілька днів тому нам, зануреним у безмежний сум співлеживання Христових страждань, радість воскресіння здавалася чимось емоційно далечім. Адже ми жили в іншій атмосфері - скорботи, жалю, туги. Страх безповоротної втрати Учителя й небезпеки загибелі Його громади мимоволі прослизав у нашу підвідомість, хоч розум і підказував неминучість перемоги Христової правди й нової зустрічі з воскреслим Спасителем.

Відчуття небезпеки, постійна загроза **ВІЙНИ АУГАЦІЇ РДНОЇ КРАЇНИ ЧУЖИЙМИ НАТАГА ІСІВДЛЮКНА** Великий п'єс 2014 р. Багато хто, маючи родинні знайдику Роді, німг побуває відчуття або будуть іреальності довгийніх змін. Адже згодина політика російської влади вміТЬ перетворити друївна воротів,

зруйнувала родинне взаєморозуміння. А в цей час здичавілі натовпи агресивних молодиків з власівськими георгіївськими стрічками громили державні установи й знуцалися над кожним, хто мав на собі національну символіку або говорив українською мовою.

Але саме ці важкі переживання відкривали нам шлях до глибшого розуміння пережитого Ісусом Христом і Його учнями. Натовп мешканців Єрусалиму й прочан, які шойно вітали прибулого до святого міста Ісуса співом «Осанна!», раптом стає ворожим. Він з намови синедріону прікає Месію на розп'яття і з садистською насолодою спостерігає за коханням невинного Вчителя на хресті... Ми можемо шукати причин цього в підступності й владолюбстві юдейської старшини, в легковірності народу, в розчаруванні тих, хто очікував від Месії повернення могутності й

доброту Ізраїлю. Однак за цими версіями не повинне загубитися джерело ненависті до Христа: дії ненависника добра — сатани.

Присутність у світі диявола завжди оприявлюється в спалахах ненависті, агресії, зухвалої війовничості. Зброя ж, здатною перемогти в двобої з силами зла, є сила Христової правди. Спаситель світу гине на хресті не тому, що нездатен Себе захистити. Своєю смертю Він відкриває нам згубні наслідки легковажності довірливостіносії зла, який здатен винахідливо маскувати своє справжнє ество.

Христос нагадує про необхідність покладатися на духовну зброю, без якої неможлива перемога над силами диявола. Саме переживаючи драму реального протистояння агресивному злу, ми складаємо іспіт на право майбутнього воскресіння до іншого, вічного життя. Світло Христового воскресіння допомагає нам побачити гірке майбутнє Юди.

Нікчемна доля зрадника не зміниться від того, ким би не виявився Юда в сучасному світі — президентом, генералом чи кримським пенсіонером.

Юдина зрада, як і жорстокість еретикільського натовпу, не були спонтанними. Вони визрівали внаслідок низки компромісів із сумліннями, низки великих і малих гріхопадін. Їх уможливили духовна спілota, невміння захиститися від облесливого голосу сатани, брак християнської мужності.

Воскреслий Христос вкладає в наші руки духовний меч і осягає світлом правди нашу життєву дорогу. Піднесені на радість світлого Христового воскресіння відкриває неминучість перемоги Царя Правди. Він гостинно запрошує кожного увійти в цю безмежну радість. І наш досвід зустрічі зі злом виявиться кроком у сонцесяйний простір оновленого воскресіння світу, якщо ми у хвилину випробування знайшли в собі силу стати поряд із зневажуваним Месією — стати на захист суспільної справедливості, гідності біляжнього, безпеки і цілісності рідної країни. **«Бо так, як в Адамі вмирають усі, так само в Христі всі оживають, кожен у своєму порядку: первісток Христос, потім ті, що Христові»** (1 Кор. 15:22,23). Амінь.

**Христос Воскрес! —
Воїстину Воскрес!**

Олександер МЕНЬ

«заслуговує на спеціяльне вивчення».

На симпозіумі 1977 року майстри рельєфної космічної фотографії Дж. Джексон і Е. Джаспер продемонстрували фотографії плащаниці, які остаточно довели, що ці відбитки не від плоского зображення, а від об'ємного тіла.

Що ж можна зараз побачити на Туринському полотні, якщо розглядати його негативну фотографію?

На ньому збереглася гармонійно складена постать оголеного чоловіка, який був підданий звірячому бичуванню і розп'ятій на хресті. Обличчя сповнене величі і спокою, незважаючи на те, що на ньому — сліди від ударів і кривавих синців. Померлій мав хвилясте волосся, відносно вузьке обличчя, тонкий ніс, коротке роздвоєне підборіддя.

Для цього відомі швейцарський криміналіст Макс Шульцер, дослідив під електронним мікроскопом квітковий пилок на плащаниці. Пилок має неймовірну стійкість і дозволяє встановити, коли і де росли квіти, з яких він обсипався. Результати були вражаючі. На плащаниці був пилок ендемічний (тобто властивих лише для цієї місцевості) рослин Палестини I століття, а також рослин Сирії, Византії, Франції відповідно пізніших епох.

У тому, що тканина збереглася протягом тривалого часу, немає нічого надпридорного. Проникнені бальзамуючими сполуками тканини можуть не пошкоджуватися тисячі років.

Фрагмент з книги «Син людський»

Обличчя Христа

Чи можуть оповіді про «нерукотворний образ» пролітичною чи місцевими зображеннями до того образу, який відтоді міцно утверджився в традиції? Його називають «східним» або «історичним», і у Римі він став відомим уже з III століття

На цьому тлі разючим контрастом є фреска з катакомб св. Калікста, яку знайшов і замалював у XVII столітті перший дослідник християнських древностей Антоніо Бозіо. На стелі у медальйоні — обличчя чоловіка з довгим волоссям і невеликою бородою. Бозіо датував фреску початком II століття.

Та найзагадковіше в іконографії Ісуса Христа — це несподіваний переход від символічних умовних зображень до того образу, який відтоді міцно утверджився в традиції. Його називають «східним» або «історичним», і у Римі він став відомим уже з III століття

Якими б різними не були зображення Христа в історії мистецтва — від мозаїк Византії і майстрів Відродження до творів Нового Часу — усі вони залежні від цього прототипу.

вністю.

Згідно з однією із хронік, коли христоносці у 1204 році пограбували Византію, реліквія «энкліка» з Константинополя. Вілсон встановив, що у поході проти византійців брав участь французький лицар де Шарні. Подробиця вкрай сутєва, оскільки в 1353 році граф де Шарні (мабуть, нащадок хрестоносця) спорудив церкву, де поклав полотно, стверджуючи, що це — справжня плащани-

вністю.

Дослідження А.А. Лаграна показали, що структура матерії цілком відповідає до прийомів ткацтва, які відомі з розкопок у Помпеї та Сирії.

Усі ці висновки посилили інтерес учених до реліквій. Папа Павло VI у 1973 році привіслюючи заявив, що вона

Молитва Господня

Закінчення.

Початок у ч. 3

Про дорогу честі мало хто думає. На афішах фільми про вбивство і розп'яту. У вітринках обіцянки втамувати будь-яку спрагу. Молоді хлопці і дівчата торгують цигарками, порнографією і наркотиками. Безпринципність і блудний Вавилон зазирають у віч розгубленим молодим людям, готовим торгувати собою.

«Отче наш... взволи нас від лукавого!» — волає людина в полоні...

Вузькою і круткою дорогою підімається до Бога чисті серцем, укріплюючи віру словами: «Бог Твое є царство, і сила, і слава на вікі вічні».

Але інше — дим, гнаній вітром часу. Та треба рятувати кожну розгублен-

дух, як і молитва, благословляє тільки на добру справу.

«Просять — і дається вам, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам» (від Матея, гл. 7, 7).

То велика наука: не вимагати допомоги, а бажати усім серцем, усім еством — довго тривати і вірити в молитовнім бажанні...

Але народна приказка нагадує: «Бога взвай, а рук прикладай». Як поєднати молитву до Невидимого і видимі резони? Отець Іван Лукецький у своїх роздумах над молитвою Господньою згадує одне оповідання, в якому людське життя порівнюється з передїздом через широку ріку.

Одного разу човном, що мав прикреплене по кожній стороні весло, ста-

чи весь час невеликі кола навколо себе.

Побачивши, що діється, панич здивовано та розгублено запітав перевізника, чому він так нерозумно чинить.

— Я послухав вашої поради, — відповів йому дідуся. Дали зі ширістю добротою в голосі додав: — Знай же, дитино, що успішно переплисти життєву ріку, потрібно двоє весел, які б рівномірно провадили нас вперед до мети. Одно весло — це праця, а друге — це наша молитва. Коли не буде поміж ними рівноваги, коли успіх одного захочено побільшити коштом другого, то мети ніколи не досягнемо...

* * *

Молитва «Отче наш» закінчується словами: «І не введи нас у спокусу, а взволи нас від Лукавого».

Багато хто запитує, чи нема тут помилки в перекладі? Як може бути в молитві до Бога таке прохання: «І не введи нас у спокусу». Хіба може бути припущення, що Бог вводить у спокусу?

Молитву «Отче наш» повторюють мільйони людей, і багато з них спотикається на тих словах.

Звичайно, запис у Євангелії був без розділових знаків. Але у всіх перекладах з грецької є ті слова, що в українському перекладі. І у всіх є слово «але».

Однак спробуймо його приглушити і дещо пересунути й акценти в такий спосіб: **але взволи нас від спокуси і від Лукавого.** Тоді наша молитва до Того, чи є Царство, і сила, і слава, молитва до Всемогутнього буде благанням визволити, позбавити нас від спокуси Лукавого.

А що за цим стоїть, ми знаємо з попереднього, четвертого розділу тієї ж Євангелії від Матея: Христа, поведеного Духом в пустелю, спокушає диявол — «коли ти Син Божий, то скажеш, щоб каміння це стало хлібами».

То дуже велика спокуса, що проходить перед синами людськими протягом тисячоліть. Чого прагнули юрби в древньому Римі? Хліба і видовищ.

А чого прагнуть юрби теперішнього споживацького суспільства? Того ж самого — хліба і видовищ!

Всілякі розмови про вищі вартості приваблюють меншину. Тільки Син Божий міг так відповісти зі Своєї висоти. І то Він також дає належне потребі хліба, поставивши над ним потреби Духа: «Не хлібом самим буде жити людина, але кожним словом, що походить із уст Божих».

Кожне покоління синів людських прагне поставити на перше місце «слово», що походить із уст Божих, а то вимагає духовних зусиль.

Навіть коли розуміють, що «найперше було Слово, а Слово у Бога було, і Бог дав Слово... Усе через цього почстало, і ніщо повстале не повстало без цього».

Бо одна справа розуміти, інша справа — поставити над реальним і постійно відчутним у практичному житті те невидиме Слово. Отже, та постійна спокуса поступово займає найперше місце.

Друга спокуса од лукавого була зовсім зухвала: «Коли ти Син Божий, то кинься додолу, бо ж написано: Він накаже про тебе Своїм янголам, і вони на руках понесуть тебе, щоб об камінь не спікнувти своєї ноги».

Мабуть, не випадково спокусник вибрав святе місце і поставив спокушуваного на наріжник храму. Перетворити дім молитви на атракціон — в цьому є якесь диявольська віха!

Ісус відказав Йому: «Ще написано: «Не спокушай Господа Бога свого!»

На цій спокусі побудована ціла система гострих розваг і при зі смертю. «Наша судьба — то гульба, то пальба», — співає у своїй пісні сучасний бард.

На межі дозволеного і за межею дозволеного відбуваються ризиковани афери усіх часів і чи не найгірша з них — то начиняти планету зброєю, якої вистачило б на цілковите знищення життя на землі. І то не ясно, з якою метою.

Раптом Незрима Рука уневажнила ту безумну гру...

Третя спокуса од Лукавого торкалася влади над світом «Знов дивляв бере Його на височезну гору і показує Йому усі царства на світі та їхню славу, та й каже до Нього: «Це все Тобі дам, якщо впадеш і мені Ти поклонишся!»

Тоді каже до Нього Ісус: «Відійди, сатано! Бож написано: Господові Богу своєму вклоняйся і служи Одному Йому!»

В тому грандіозному узагальненненні спокуси владою над світом вміщується вся історія людства. На наших очах у ХХ ст. два воїди так низько впали перед лукавим, що у поклоні аж зіткнулися лобами.

Прочитана тут маленька сторінка з 4 розділу Євангелії від Матея по суті накреслює **три проблеми**, навколо яких крутиться вся історія світу. Незграбна євангельська мудрість кидає світло на вічні кола повторень, на головні спокуси світу. А їх же безліч: спокуси гордні, спокуса вибору широкої дороги, спокуса легкого хліба, спокуси пристрастей...

«Від спокус горе світові, бо мусить спокуси прийти, і надто горе людині, що від неї приходить спокуса!» (Мт. 18, 7)

Власне, вся Євангелія, уся Христова наука вчить опиратися спокусам. Син Божий спирається на Слово Боже як на абсолют: Н А П И С А Н О .

Люди для зручності творять собі ідолів, що дозволяють одночасно слухати і Богові, і мамоні. Безкінечний карнавал ідолопоклонства різноманітиться, та не змінює своєї суті.

An open door may tempt a saint — застерігає англійське прислів'я. Спокуса відкритих дверей... Особливо в наш час, коли спокуси рекламиують і роблять їх доступними. Звичайно, навіть, святої спокушають відчинені двері. Але святі постійно моляться: «не введи нас у спокусу», молиться усім серцем, бо вибір його зроблений раз і назавжди.

А от чому **«мусить спокуси прийти»** — то вже питання сутнісне. Чому Христос постив сорок днів у пустелі? Чому перед виходом на проповідь Він мав пройти випробування спокусами від лукавого? Чому злі духи виганяються молитвою і постом? Чому Христос прощає грішників навіть на останній межі? Чому суворо засуджує фарисеїв, затверділих у своїй «праведності»? Чому очищення приходить через страждання? Усе це питання не так для розуму, як для сумління.

Надмірне розумування — це також своєрідна спокуса...

Христос несе хрест. Твір Ель Греко

ну і зневірену душу.

Тільки як її вмовитийти до дорогою важкою і вукою, своюю?.. А коли впала — підніматися і поступово підніматися до Бога...

Навколо вогні реклами, близькіткища, обіцянки успіху й слави. Тільки раптовий грім і страждання відкриває вищу Красу і Правду.

АМІНЬ. — Слово, яким закінчується молитва, — означає: Істина.

Цю Істину маємо прийняти, щоб бути справжніми, щоб мати вагу і силу.

Але не забуваймо, що тільки ДУХ може піднімати нас до образу подоби Божої.

Людина крутиться в білчиному колесі турбот аж до посивіння, і все минає, як слід на воді. Тільки прояснення і злети духу залишаються в пам'яті. Тільки пориви духовні дають сили долати труднощі і власні слабості. Але

ХРАМОВЕ СВЯТО

Поезії: Київ, 2013

Великденъ

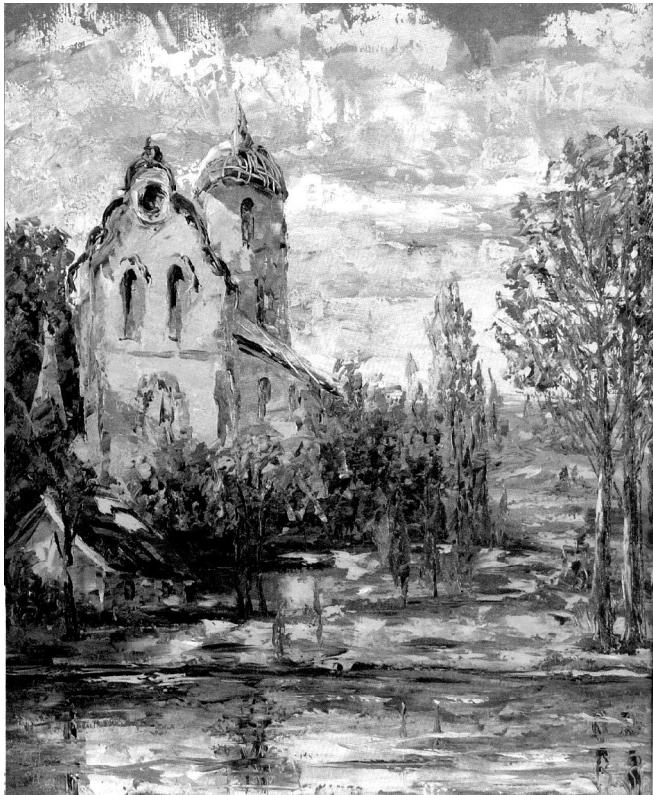
Уночі
Аркуш на столі.
Мов хустинка дня
Помежена місячними нитками,
Немов полотно для ікони,
Що чекає палітри променів.
А я розфарбую той шматочек
Різникользовими словами.

Поезія —
Душі Великденъ.
Щодня зі
Словом воскресаю...

Він по молитві склав смиренно руки.
Міцний у вірі про Свій хресний час.
І твердо став. І Сам пішов на муки.
Пішов за нас. Дорогою позв нас.

— Чому спите? — когось торкнувся Словом, —
Моліться від ерха і від спокус.
І руки звів, мов покривав покровом.
Приснилося чи, ї справді, був Ісус?

І ми сиділи, грішники убогі,
Єрусалиму гаснули вогні...
І хтось сказав: — Рушаймо у дорогу,
Чекають дома клопоти земні...

Твір Юрія Нагулка

У Гетсиманському саду

Наколишнє здавалось піреальним.
Минуле поверталося назад.
Про що мовчав деревами почально
До подорожніх Гетсиманський сад.

Ми на Оливну підіймались ревно.
Кедрон зустрів нас хліпами води.
Отак Учитель з учнями, напевне,
Востаннє йшов дорогою скуди.

Зеустись ніч. Ми сіли край дороги.
В Єрусалимі торжище гуло.
...Він на колінах тут молився Богу,
Лягла калина кров'ю на чоло.

Від нас до Нього — кроків сім неповних.
Нас хилить сон. Ми поруч, а промте,
Ми в темряві, де суетне ї гріховне,
А Він, де світле, вічне і святе.

Остання зустріч Петра з Ісусом

(Уривок)

А ми ж Тобі молилися уперто,
Ми вірили, на землю прийде Спас.
А Ти ідеш, щоб просто вдруге вмерти
І кинути напризоляще нас.

Ісус поглянув втомлено і сухо.
Петра, як сина, до грудей притис.
— Не тілом очів триматися, а духом!
А ти в зневірі мухою закис.

І Я просив у Батька порятунку,
Як стала смерть за Мною, наче тінь...
Ta спрагло пив до краплі чашу трунку:
Без смерті не буває воскресінь.

Не подвиг в Бога вимолити подих,
Як гасне світло свічкою в очах.
Нема герою більшої свободи,

Володимир ЗЕМЛЯНИЙ

Ніж серцем стяти блискавку меча!

Я був за батька, вчителя і друга,
Ходив за кожним, наче за ягням.
За вас готовий Я помертві вдрогує,
Якщо за себе страшно вмерти вам...

Замовк Ісус. Дивився неосудно.
Мовчав Петро, а серце — наче дзеїн!
Аж ось його із пороху і бруду
Невтримна сила зводить із колін.

Вже й серце нею сповнилось дощенту,
Уже він сам ось-ось — і полетить!
Бо він відчує, що треба спершу вмерти,
Щоб між людьми ще довго потім жити.

Майдан

Господи,
Який малий Майдан —
Квадратик на карті Києва,
А на глобусі України
Йому і цяточки забагато.
Господи,
Який величезний Майдан —
На ньому помістилася Україна
Від Карпат до Батька-лугу,
Від поліських боліт до степів Таврії.
Господи,
Який древній Майдан —
На ньому скіфські Герри,
Перунові капища,
Княжий Любич і гетьманський Батурин.
Господи,
Який людний Майдан —
На ньому мільйонного горле: «Бути!»
З-під Хотина вертає Сагайдачний
І хлопці йдуть посotенно від Крутів.

Не перейти повік через Майдан,
Не розмінятися на метри городу площу.
Майдан — воїтель і цілитель ран,
Мого народу запізніла проща.

Рай-дерево

У Петриківці вишня зацвіла,
Мов мати білу хустку пов'язала.
І променя надломлена стріла
Між буйних вітів веселкою заграла.

Взяла на руки неба полотно,
Поклала зверху обрію хлібну —
Запечене в ній істини зерно
Зі втомою доріг наполовину.

Ти до старої вишні пригорнись.
То наша мати прісно і вовікі.
Ще немовлятком білій світ колись,
Неначе янгол, колихавсь на вітах.

Медозбір

Крутилося сонце у медогонці
І промені блиском обсяли типу.
А краплі медові в рясній круговерті
Шуміли дощами відбутого травня.
Димок попід гіллям рікою розлисся.
Плив батько рікою — землі не торкається.
Ніс рамки медові, наповнені сонцем
І запахом трав з перестиглого літа.
— Наріжте стільник до пшеничного хліба.
Як прийде Господь, буде чим приостити...
А бджоли над батьком, мов сонце крутили,
Сплітаючи німб золотавими крильцями.

До 200-річчя Тараса Шевченка

Людмила ІВАНІКОВА

Ритуал прощання зі світом на Запорожжі та поема Т. Шевченка «Чернець»

Поема Т. Шевченка «Чернець» (1847, Орська кріпость) розпочинається вражаючою картиною прощання з білим світом запорожця (у даному разі Семена Палія). Згадаймо цей уривок:

*У Києві на Подолі
Братерська наша воля
Без холопа і без пана
Сама собі у жупані
Розвернулася весела,
Оксамитом шляхи стеле,
А єдвабном застілає
І нікому не звертає.
У Києві на Подолі
Козаки гуляють.
Як ти воду, цебром-відrom
Вино розливають.*

*Старий ударив в заклубки,
Ах встала курява! Отак!
Та ще їй приспівею козак. [...]
Аж до Межигорського Спаса
Потанцював сивий,
А за ним і товариство,
І веється святій Київ.
Дотанцював аж до брами.
Крикнув: —Пугу! Пугу!
Привітайте, святі ченці,
Товариша з Лугу!
Свята брама обчинилася,
Козака впустили,
І знов брама зачинилася,
Навік зачинилася
Козакові...*

Слід зазначити, що картину прощання зі світом Т. Шевченко зображену не тільки мальовничо, а й історично правдиво. Загальнівідомо, що Спасо-Преображенський Київо-Межигірський Ставропігійний монастир був духовним центром запорозького козацтва. Це був військовий монастир, і з 1672 року вся Запорозька Січ була його парафією. Звідси посилали священиків і ченців на службу в Покровську та інші січові церкви, тут був шпиталь для старих і немічних козаків, сиди у Великій піст ходили запорожці на прощу, вони ж подавали багаті пожертви на обитель, а якщо досягали літнього віку, то багато з них постригались у ченці саме цього монастиря...

Відомо, що в поемі Тарас Шевченко переповів народну легенду, яку записав з його слів Пантелеїмон Куліш і опублікував у збірнику «Українські народні предання» з приміткою «Сlyшал от Т.Г. Шевченка». Легенда акцентує на тому, що це було не що інше як саме прощання зі світом запорожця, який, доживши до старости, іде в монастир: «А вже я, котирый запорожець доживе до великої старости, то й просить виділити йому прошої з кружки, і як виділять, то приайдеться на його пайтич п'ять. От він наб'є через червінцями, да забере з собою приятелей душ тридцять або сорок, да йде в Київ прощаться з світом. Оце вже тут гуляють вони неділь зо дві, такий бенкет піднімуть, що ввесь Київ сходиться на їх дивиться: «Запорожець, запорожець з світом прощається!» І оце як ідуть було вулицею, то ввесь народ за ворітими».

І Т. Шевченко, і фольклорний текст наголошують на тому, що на цей ритуал сходився дивитись «увесь святий Київ» і, очевидно, не лише тому, що можна було побенкетувати та покибитися «надурняк», а більше тому, що він не був характерний для звичайних мирян, які постригались у ченці, а належав до субкультурних традицій виключно запорозьких козаків, тому викликав подив і захоплення людей: «Синий, сивий як голуб, у дорогих кармазинах, вискаує, ідучи попереду, запорожець, а за ним народу, народу! так як на Великдень коло пасок або на йордані на льоду».

У чому полягало прощання зі світом за легендою, записаною Т. Шевченком? Це передусім **роздача свого майна**, що практикувалося ще в перші часи християнства, і досі вважається важливим духовним подвигом, першим і необхідним щаблем чернечої «кітвіці» — зренчення багатства. Запорожці збували своє майно не таємно, як того вимагає православна традиція, а явно — однак досить своєрідно: не минали жодного зустрічного, тобто роздавали невідомо кому, тож також дотримувались принципу, «щоб права рука не знала, що робить ліва». Ось як розповідає про це Т. Шевченко: «Оце одкуплять бочки з дъютом да розіллють по базару; одкуплять скілько є горшків на торгу, да й порозібивають на череп'я; одкуплять, скілько є маж із рибою — да й розкідають по всьому місту: "Їкте, люде добрі!..."». І на його кошт усіх поять, усі танцюють, усі веселяться, аж земля гуде». «Тут бандури, тут і гуслі, тут і співи, й скоки, і всякі вінругаси! Оце так запорожець з світом прощається!»

Важливу роль у системі обрядів переходу відігривали ворота. Їх відчиняли, коли помирала людина, і закривали після захоронення тіла; у них давали мілостиню за померлу душу; у них клали вогонь, через який мала пройти нарешена у двір свекрухи; їх відчиняли, коли проводжали воїна на

війну, новобранця на рекрутську службу, і зачиняли, коли він виїздив за село тощо. Особливе значення мала монастирська брама: у давнину вона відкривалася лише для того, щоб впустити людину, яка прийшла назавжди, тобто і тут, і у вищезгаданих випадках вони були межею між світом живих і померлих, між мирським і чернечим життям: «А вже я прийду до самого монастиря, то й стучить запорожець у ворота. А там питаютъ: «Хто такий?» — «Запорожець». — «Чого?» — «Спастися!» Одчиняється ворота, він один туди ввійде, а товариство з народом і музиками зостануться за ворітми».

Т. Шевченко розумів особливу сакральність цього переходу, тому він вводить в поему ритуальний діялог, що практикувався виключно в товаристві запорожців: «Крикнув: пугу! пугу! || привітайте, святі ченці, || товариша з Лугу!» Ніхто сторонній не мав права вживати це ритуальне привітання.

Фольклорні першоджерела XVIII — початку XIX ст. свідчать, що ритуал прощання зі світом запорожця не був прив'язаний лише до вступу в монастир, а мав значно ширше значення, і його елементи відбувалися поетапно, протягом усього життя козака. Подібно до того, як вступ до монастиря вважався смертю для світу, нею вважався вже й сам приїзд на Січ. А. Скальковський вважав січову общину абсолютно рицарським, або чернечим, орденом. Лука Яценко-Зеленський, що перебував на Січі 1750 і 1751 рр. з метою зібрання пожертв на Полтавський Хрестовоздвиженський монастир, називає їх спільноту «світським монастирем». І те, їх справедливо. А. Скальковський наводить ознаки, характерні для лицарства, котрі нічим не відрізняються від чернечих обітниць: «Подібно лицарям, запорожці давали обіт безшлюбності, послуху кошовому атаману і бідності, убогости; в Січі ніхто не мав власності, а хоча й були пани, що збагатилися торгівлєю чи війною, та все їх майно, як без-

шлюбних, вважалося власністю общини запорозької».

А. Скальковський висловлює припущення, що першим етапом ритуалу відмови від світу запорожця була зміна прізвища: «Без сумніву, при вступові до війска старшини запорозькі випробовували новобранців, виконуючи певні обряди, і можливо, вимагали зміни імені. Звідси взялись ті досить химерні імена — що трапляються в літописах українських... Це змінене ім'я називалося *кличкою*. Їх давали вірогідно для безпеки козаків». Це підтверджуєть інші фольклорні джерела.

А. Скальковський згадує також про випробування, які повинен був витримати кожен козак при вступі до війська і, спираючись на французький джерела (Шевальє, Боллан), наводить, зокрема, таке: щоб кандидатов бути визнаному за справжнього козака, він мусив перепливти Дніпрові пороги і відповідно побувати на Чорному морі.

Пам'ять про смерть і світ невидимий була невід'ємною частиною життя й духовних розмірковувань кожного ченця, що спонукало його до «нестяжання», тобто ненакопичення різних благ, до безсрібництва, безкорисливості, щедрості матеріальної духовності. Але життя запорожця, повне небезпек, — це також повсякденна пам'ять про смерть, що приводило до подібних чеснот: байдужості до багатства, прагнення жити так, наче цей день — останній.

З історичних джерел бачимо, що бенкетування запорожців мало ритуальний характер. Про це свідчить і ходіння по вулицях та викрикування (оголошення) подвигів, пісенний та музичний супровід, невід'ємне пригощання кожного зустрічного, від якого той не мав права відмовлятися. Це нагадує тризну, в якій повинен був брати участь кожен член роду, супільства. Такою ж тризною супроводжувався й ритуал прощання зі світом запорожця, про який розповів у літературі відомий Тарас Шевченко.

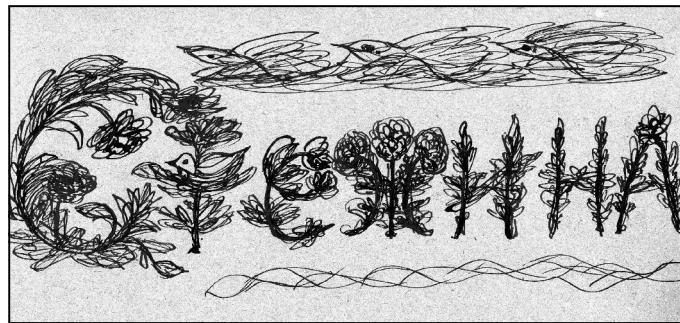
Інший свідок, архимандрит Леонтій (Лука) Яценко-Зеленський, який побував на Січі будучи ще ченцем Полтавського Хрестовоздвиженського монастиря, побачив у тому також спосіб боротьби з пристрастями, не тільки власними, а й чужими вадами. Інакше кажучи, Л. Яценко гуляння та витівки козаків розглядав не як просте неробство, а як подвиг юродства. Відомо, що цей подвиг характерний був для ченців (приміром Іван Босій або старець Феофіл у Київо-Печерській Лаврі), а й для мирян, які зреялися світу з метою зневажити його облуду та викрити його вади — жадібність, пижу тощо.

Отже, Тарас Шевченко у вступі до поеми «Чернець» зобразив архаїчний ритуал прощання зі світом, який до кінця XVII ст., правильноше — до ліквідації в 1786 році Межигірського Спасо-Преображенського монастиря, міг насправді здійснюватися в Київі, і який мав глибокий та багатозначний зміст, що поєднував риси християнської моралі з субкультурними традиціями запорозької військової спільноти.

Малюнок Т. Шевченка

Олена ПЧІЛКА

Леонід ПОЛТАВА

Великодні писанки

Що за дивній яєчка
Наша курочка знесла!
Намальоване гніздечко,
Ще й пташиночка мала,
Навколо — барвисті квіти,
Жовті, сині гілочки...

Чи здогадуєтесь, діти,

Що це? Певно — писанки!
Їх не курочка знесла,
Їх матуся принесла,
Ми гуртом розмалювали
Для святкового стола:

Сяють наші писанки, —
Як весняні квіточки!

Іванна САВИЦЬКА

Найкраща писанка

Пише писанки бабуня,
Пише мама, пишу я.
А чия найкраща буде?
Я гадаю, що моя.

І бабуня так говорить,
Так і мама каже теж.
— Правда, маточку? — питаю.
Він відказує: — Авжех!

Навіть котик щось муркоче,
Видряпавшись на вікно.
Певно, він скажати хоче,
Що заслуга тут його...

Бо на писанку барвисту
Лапку мокру він поклав
І доріжку свіжу й чисту
Необачно попсуває.

Пише писанки бабуня,
Пише мама, пишу я.
А чия найкраща буде?
Я гадаю, що моя.

Лідія ПОВХ
Скриплять небесні брами

Розкрила перша квітка очіці при землі:
— Леліточка-лелітка,
леліточка-лелі...

Скриплять небесні брами —
впускають журавлів —
над квіткою, над нами,
над хвилями полів!

Олександр ОЛЕСЬ
Проліски

А вже красне сонечко припекло,
припекло,
Ясно щире золото розлило, розлило,
По вулиці струмені воркотять,
воркотять,
Журавлі курликують та й летять,
та й летять.
Засиніли проліски у ліску, у ліску,
Швидко буде земельника вся в вінку,
вся в вінку.

Ой сонечку-батечку, дододи, дододи,
А ти, земле-матінко, уроди, уроди!

Твір Т. Кудаш, с. Петриківка

В зорі вбрана нічка гожа
слухає, як служба Божа
відправляється в церквах,
що палають у свічках.

Та не діждє до останку —
уступає місце ранку.
Дня провісник і гонець —
з нічкою перший він борець.

Він хапа її за роги,
тягне в доли, понад гори,
і до церкви заодно
заглядає крізь вікно.

А у церкві і знадвору
все село людей до збору.
От, по службі, навколо
вже обносять хоругви;

Білі ризи, світлі лиця,
а край стежки освятиться —
виглядає з хустинок
стільки ікі й писанок!

Свічечки в пасках палають,
наче ясні зорі сяють.
Хор веселих голосів
великодній тягне спів.

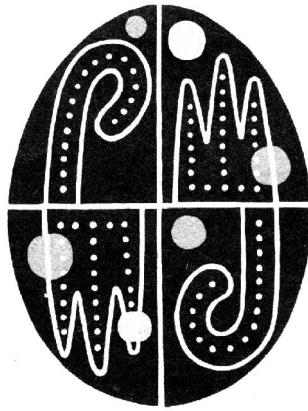
А дзвінці — у всі дзвони!

Оксана ЛЯТУРИНСЬКА

Що найбільший — б'є та стогне:
«Празник ва-ам...
праця на-ам!»

А дрібніші за ним жаво
відбивають всім на славу:
«Великдень!
Великдень!»

Чує сонце — і зо сходу
зараз встало до народу
і з радіючих небес
сяє всім: «Христос воскрес!»

Василь СИМОНЕНКО

Веснянка

Сонечку, сонечку,
устаєш!
Красну весну-дівоньку
роздбудай!

Хай встає косичиться
у кіски,
наливай росоньки
в пелюстки.

А ми тую росоньку
із черемх
рученьками білими
та й зберем.

А ми, весно, росоньку,
як даси,
зберемо на личенку
для краси.

Засівна

Гей, прослала нива
Чорне полотно.
Лепиться жовта злива
Сіється зерно.
Сійся-родися,
Колосом розвейся.
Засівайся, ниво,
Людям на добро.

Хай у дні ясній
Зерно пророста,
Як мої надії,
Як мої літа.
Сійся-родися,
Колосом розвейся,
Засівайся щастям,
Ниво молода!

Роман ЗАВАДОВИЧ

Не цурайтесь мови

Не цурайтесь мови — мови
мати й мами,
мови діда й баби, предків наших всіх.
Бо її цуратись — сором непощани,
бо її цуратись — перед Богом гріх!

На землі народів Бог створив багато
і подарував їм скарб усіх мов,
а у кожну мову, гарну і багату,
еклав Свою небесну ніжність і любов.

Всі народи світу — то Господні діти,
всіх народів мови — то
Господній дар,
але мова мами — найрідніша в світі,
в ній є все: і святість, і краса, і чар.

ЛЕГЕНДИ ПРО ПИСАНКИ

Є чимало легенд про початок вживання та виникнення писанок.

Наприклад старовинна дохристиянська легенда така: «Була сувора зима. Птиці не встигли вилетіти у вітря, гинули, замерзали. Люди шанували птиць, як Божі створіння, що приносять весну та радість після холодної зими, тому позибрали всіх птиць, відігріли у себе й тримали в хатах цілу зimu. Стало пригрівати сонечко, весна наближалася. Птиці вилетіли з хат і попетіли у вітря. Відтіль повернулися і всім привнесли писанки і весну. З того часу люди й стали писати писанки».

* * *

Найбільш розповсюджений переказ розповідає про початок вживання яєць в їжу на Великдень. «Какутъ, що як Юда зрадив Ісуса Христа і вернувся до міста, приняла мати його вареними яйцями й почала картати за проступок. При тім сказала: «Ти продав свого пана, а він тимчасом воскресне». На се Юда засміявся і відповів: «Мій пан тоді воскресне, я з тих яєць вилізує курчата». Та ледве це вимовив, як з варених яєць дійсно вибігли курчата. Юда пепелякався й повісився».

Є така легенда: «Пречистая Діва писала писанки цілу ніч без місяця і без свічки, і рано неслас іх до Пилата викутити Ісуса Христа. Однак по дорозі дізналася, що Ісус уже вбитий, та й упала, а писанки розкотились по всьому світу».

Інша легенда: «Коли Спаситель ніс хреста на Голготу, стрів чоловіка, що саме ніс до Єрусалиму яйця в кошику. Чоловік бачив, як тяжко Ісусові нести

хрест, поставив свій кошик у рові при дорозі, а сам кинувся допомагати Спасителеві. Ішли вони і несли хрест аж на гору Голготу. Коли ж Ісус вже розігнався, пригадав собі той чоловік за свій кошик і вернувся знову на те саме місце, де його залишив. Приходить, дивиться, а в кошику всі яйця писані та покрашені. Не поніс він іх більше на продаж, лише вернувся додому та й склав на пам'ятку, бо вважав, що це чудо — вядчність від Христа за те, що допоміг Йому нести хрест».

Відтоді й пішло те крашення і писання яєць на Великдень.

Є легенда, що коли Ісус Христос воскрес, то Він сказав воякам, які охороняли Його гроб: «Ідіть і скажіть усім людям, що Христос воскрес, а щоб вам повірили, то ось вам знак!» При цьому Христос узяв зі Свого гробу крашанку і дав воякам. Відтоді й пішов звичай робити крашанки на Великдень.

На Гуцульщині є така легенда:

«Далеко в горах, до високої стрімкогі скелі залишними ланцюгами прикутий страшний нехрист. І той нехрист має дванадцять своїх посланців, що ходять по селах та містах і придувляються, як живуть люди. Все, що вони побачать або почують, розповідають нехристові. Коли посланці кажуть, що люди живуть бідно і сваряться поміж собою, нехрист радіє і смеється так, що аж гори трясуться, а ланцюги його слабнуть. Якщо ж посланці кажуть, що між людьми згода й добро, нехрист сердиться, насуплює брови, а ланцюги міцніше стискають його погане тіло. Та найстрашніша для нехриста вістка, що люди пишуть писанки, що вони не забули цього звичаю. Він тоді реве, як звір,

рветься з усієї сили і б'ється головою об скелю так, що аж вогонь креше. З того постають грім і блискавка, а ланцюги його робляться тоді такі міцні, що годі їх розрвати».

І ще одна легенда

«Минув уже третій день від похорону Спасителя. Маті Божа сиділа, мов камінна з болю. Не могла ні їсти, ні пити. Зажурені побожні жінки відвідували Марію, потішали її просліни, щоб покивилася чим-небудь. Але Скорбна Маті мовчала. Постила далі...

Аж ось сколихнувся Єрусалим від радісної вістки — Христос Воскрес! Камінь на гробі Господнім відвальений, нема Христа у гробі.

Ганна, побожна добра дівчина, що часто відвідувала Матір Божу, взяла у кошик все своє добро: кілька яєчок та й пішла з ними до Пречистої Діви. Схилилася на коліна біля ніг Марії і просила:

«Маріє, Скорбна Маті, не плач, не сумуй! Хіба ж ти не знаєш? Твій Син воскрес із гробу! Радуйся, Маріє!»

«Знаю про це. Мій Син з'явився Мені у сні. Я бачила Його в такій спільній ясності й славі, що очі боліли від цього бліску. Радість Моя безмежна...»

Дівчина подала Марії свій кошичик з яєчками. Божа Маті взяла кошичик дріждачими руками і слози радости потекли з її очей, зросили яєчка.

І сталося чудо! Де впала слізота її святих очей, там на яєчках зацвіли прекрасні взори: прегарні квіточки, метелики, зірки. Яєчка заграли всіма барвами, мов самоцвіти. Маті Божа усмі-

хнулася і стала роздавати барвисті писані яєчка людям, вітаючи їх привітом: «Христос Воскрес! —Христос Воскрес!» Коли ж Ганна, повертаючись додому, глянула у кошичок, що його з подякою повернула Марія, побачила у ньому повно прегарних писанок.

Бігла вона вулицями Єрусалиму усміхна, щаслива. Кожному знайомому дарувала яєчко, кажучи: «Радуйся! Христос Воскрес!»

І скільки Ганна не роздавала тих яєчок, а кошичок усе таки був повний до самого вечора. Люди несли їх далі, давали своїм знайомим, вітаючись: «Христос Воскрес!»

І так усе місто дізналося про чудо Воскресіння Христового».

На пам'ятку цієї радісної події в Україні пишуть писанки, роздають їх приятелям, любуються ними, шанують, як велиki скарби.

Богородиця благословить працю писанкарів, дає надхнення малювати їх найкращими взорами і колерами, наче водить їхніми руками по шкарлупі яєчок.

Великодні гагілки

Особливим виявом великодньої радості по наших селах в Україні були гагілки й різні ігри на майдані коло церкви. «Дивним є, — каже професор С. Килимник, — що веснянки-гагілки, створені нашими прабабками ще за сивої давнини, через століття не год, воєн, поневолення — дійшли до нас, затримавши свою провідну думку, головну ідею, зміст. Часом лише замінено старі слова на нові...

Веснянки-гагілки — це дорогоцінний скарб ранньої культури наших пращуриків як високо-мистецькі поетичні твори, як історичний документ про життя, ідеали, психологію, віру та вірування, розуміння природи, прагнення до пізнання явищ природи наших пращурів»..

В деяких місцевостях України був звичай розкладати вогні у Великодній ніч на привітання весни й весняного сонця.

В часи християнства ті вогні стали символом привітання Сонця Правди — Воскреслого Христа.

З пребагатого скарбу нашої релігійної й культурної традиції сьогодні згадано тільки дещо, але її не можна ясно говорити про глибоку віру, любов до свого обряду, традиції та про високу культуру духу нашого народу.

«Багатство й цінність наших обрядових звичаїв, — пише професор С. Килимник — нашого фольклору є велетенське. Нам можуть позаздрити найкультурніші народи світу. Ці скарби високої культури нашого минулого віддзеркалюють наше національне обличчя і є справжніми свідками споконвічного прагнення українського народа до волі, удосконалення, краси і сонця».

Малюнок Софії Філіпчук

Педагогічна сторінка

Галина МАНІВ

Олександр ШОВТУТА

Богородицє, Діво, радуйся...

Квітне душа, оповита весняним теплом.
Серце у грудях, як сеїчка, благоговіє.
Ангел майнув, пропітаючи, білим крилом —
вісник до Тебе спускається, Діво Маріє.

Радуйся, Зоре, що Сонце до сходу веде.
Радуйся, Бога Благого Оселе свята.
Радуйся, нині Тобою радіє Едем.
Радуйся, бо через Тебе вже пекло ридає.

Радуйся, Крине — Предивная Квітко землі.
Радуйся, словенна паюшіє лагідних Чашо.
Радуйся, Діво, прийми наш доземний уклін.
Радуйся, Мамо Небесна, Заступнице наша!

Сонячним променем свято весняне стоїть:
тихе смирення — ознака його і окраса.
Ангел схилився в поклоні І Марії вістить:
«Радуйся, Діво, Ковчеже грядущого Спаса!»

Вербна Неділя

Гілочки вербові святяться,
пухнасті котики ластяться.
Гілочки славляться,
вітонченими сережками хваляться.

Крапає свята водичка —
на вербичку, на усміхнені личка.
Довкруж крапельки розсипаються —
нехай все весні усміхається,
хай надія вертається,
нехай серцю співається.
Прийде Великдень —
нехай всі вітаються:
«Христос віскрес!»

Дочекались весни.
Здрastуй, світку ясний!

Іван КМЕТА-ЄФИМОВИЧ

Зустріч з Воскреслим

Малюнок Галини Мазепи

Ще спав Єрусалим передранішнім солодким сном. Вузенькі, криві вулички були порожні.

Тихо...

Блідли далекі діамантові зорі. Небо чисте, безхмарне засвітило ранкову зорю...

Ось на сході скоро сонце загреє своїми райдужними барвами...

Марія поспішала... Тривожна думка поклала тіні на засмучене лице.

Легкий хід її трохи порушував таємницю тиші.

Марії не страшно одній на сонних вулицях, байдуже її до всього навколо, зовсім байдуже...

Одна на серці, одна дума: скоріше знайти Господа...

* * *

— Роз'яли... А за що? Що недоброго зробив Він, кому зло вчинив?.. Які злі люди, які хорстокі фарисеї... Бідний Учителя! Як змучили Його!.. А камінь? Хто одвалить? Як помажу я миром тіло Його?..

Роїльсь в стомленій голові обривчасті думки і колопи жіноче серце, різали тонкими ланцетами.

Сідав важкий сум на душу її знову:

— Роз'яли... За що?..

Ось і сад... Печера... Вже видко. Марія поспішає. Хоче випередити сонце. Ще схід тільки в загравах вогнініх...

Але — що це?..

Холод лізے Марії за шию, морозить її...

Камінь — одвалений...

І Господа у гробі немає...

* * *

Однока жінка, обтяжена горем, розливає гіркі сльози туги, невтішно, глибокої...

— Його немає... Забрали... Жорстокі... Фу, злі,

немилосердні які! Куди понесли, хто скаже?..

Яка неправда на світі, яка сваволя дужих!

І спльзижурної жінки падали на холодний камінь, зігрівали його й висихали, знову падали...

Всміхнулось сонце на верховіттях дерев, прокинувся сад, зацвірінкало птаство.

— Жінко, чого ти плачеш? — ніжний голос почула Марія.

Очі в сльозах. Не підняла погляду... Байдуже. Хіба хто може зрозуміти її, хіба хто оцінить її втрату? Люди — злі, недобрі. Люди — звірі, коли замучили Учителя...

Але з грудей вирвалось:

— Забрали Господа...

Сонце золотило пробуджений Єрусалим, цілувало природу й барви лишало в очах Марії — повних сліз. Сам Він — Воскреслий Христос стояв блія ней.

Не візнала.

Знову падали краплі сліз на холодний камінь.

— Марі!.. — знайоме і рідне, промінням осяяне, впіймав її слух...

— Учителю! — і впала до ніг Воскреслого.

— Він! Так... Живий Господь... — очі зайнялися огнем радості й енергії... Не мертвий Господь — живий! Воскрес!.. Не обірвалася путь життя. Не згасла зоря... Немає побіди смерті! Ніч щезла...

Марія впізнала Живого Христа... і ожика духом... понесла той огонь іншим.

Коли високо сонце золоте пливло в блакиті, дзвеніли сади піснями, коли було так надійно і жити радісно, тоді апостоли боролись з відчаем — і приймали Воскреслого Христа, Його силуеттія.

Друже мій! Хочеш позбутись зневіри в житті, відчую, даремних сліз? Хочеш творчости, служіння світові, хочеш радості Духа?

Прийми Воскреслого... Дай Йому осяяти душу твою скорботну вічним сяйвом істини.

Дмитро БІЛОУС

Треба близьнього любити

Здаєна кажуть добрі люди:
ближніх Бог велів любити,
і завжди для них, і всюди
треба нам добро робити.

І найкраще — знаю нині,
коли совість підказала —
так зробить добро людині,
щоб вона про це не знала.

Меланія ПАВЛЕНКО-КРАВЧЕНКО

Земля — планета-мати!

Є у Вічності багато
Зірочок ясних, ясних,
Нам земля рідненка мати
Найміліша серед них.
По невидимій орбіті
Зором час її веде,
Божим Духом оповита,
Стежку Вічності плете.

Нас вона трима щосили
У обімах чистоти
Щоб і ми усі зуміли,
З нею шлях оцей пройти.
Дякуймо щоднини, друже,
Богу й матінці-землі,
Будьмо чесні й не байдужі —
Так нам Дух Святий велі.

Ікона з Неба

Анна НАЗАРОВИЧ,
Торонто, Канада

Нещодавно побувала в Мексиці, де здійснила свою мрію помолитись перед іконою Матері Божої з Гваделупе, а мій чоловік нарешті зміг побачити славні піраміди Сонця і Місяця.

Мексика дуже мальовнича країна — багато катакусів, мабуть усі роди квітів... А костелі — то певно найгарніше і найбагатше бароко в світі! Думані найбільш зрозумілім буде, коли скажу що лише в одному костелі в м. Текко на позолоті зукили 11 тонн золота! Кожний костел — то неймовірна краса!

Та не про те хочу оповістити. Мені хочеться донести людям про ікону, подаровану нам з Неба, і того ніхто по стулі не може заперечити. Почну ж з початку.

Жив собі індіянин Жуан Дієго, який прийняв хрещення від місіонерів і став християнином. Одного разу, ідучи на Службу Божу, він із здивуванням почув біля гори Тепеїак пречудовий спів пташок і зупинився, щоб послухати того небувалого співу. Тоді побачив перед собою Жінку, з-під ніг якої променіло різномарвне світло, а одежда вся сяяла. З того почалися об'явлення, що їх описав Антоніо Валеріяно безпосередньо з розповідей Жуана Дієго. Запис розмов Дієго з Матір'ю Божою зберігається як «Nican Mօrōnua».

Так ось, Мати Божа, яка з'явилась на шляху перед Жуаном, наказала йому йти до біскупа і попросити, щоб він збудував у тому місці костел. Жуан пішов, хоча й не дуже вірив, що біскуп його прийме. Слід знати що то був 1531 р. і то в краю, підбитому еспанцями, які ставилися до індіян зверхнью. Слуги однак пропустили Жуана до біскупа. І той розповів про свою зустріч з Пречистою, на цю біскуп обурено вигукнув: «Коли б Мати Божа мала кому з'являтись, то хіба мені, а не якомусь брудному індіанину!»

Прогнаний біскупом Жуан сумно йшов на зустріч з Божою Матір'ю. А коли розповів йй усе, Вона знову просила його піти до біскупа. Дієго ж попрохав, щоб Вона послала когось крашого. Але Мати Божа відказала: «Знай, що не бракує Мені слуг, які б донесли Мою волю до біскупа, та Мені дуже потрібно, щоб це зробив ти».

Цього разу біскуп сказав Жуанові, щоб Мати Божа подала йому якийсь знак, що дійсно то є Вона. Жуан, дуже засмучений, переказав це Божій Матері, а Вона наказала йому зійти на гору та нарвати квітів, які там цвітуть.

Була зима, перед ним — висока скеляста гора. Тому Жуан був певен, що ніяких там квітів нема, але не хотів перечити і пішов на гору. Яке ж було його здивування, коли побачив на горі прекрасні, не знані йому пахучі квіти (це були кастильські троянди, яких тоді у Мексиці не було, лише в Европі). Нарвавши їх, поклав у свою вбогу тільму і зійшов униз. Тут Мати Божа взяла їх у Свої святі долоні, поправивши в тільмі, і наказала нікому не показувати, а відкрити лише перед біскупом.

Дієго так і зробив. Коли зайшов у кімнату до біскупа, той сидів за столом, та ще й з гостем. Тож обурено почав сварити, що індіянин йому за-

важає. А Дієго відказав: «Пане, хотівісь знaku від Матінки Божої, то Вона його тобі пересилає», — і висипав квіти перед біскупом.

Однакче, не так квіти вразили біскупу, як те, що побачив на тільмі. То був образ Матері Божої, яка заступила Сонце і наступила на Місяць (два боги, шановані індіянами). А ще здавав собі справу, що ніякий індіянин за одну ніч такого образа не в змозі намалювати. Тому повірив Жуанові і за два тижні поставив у тому місці костел та по-містив у ньому тільму з іконою.

Ця ікона висить і донині, щоправда не в тому маленькому костелі, а у величезній базиліці, яка вміщує 10-12 тисяч прочан. Приїздіть їх сюди щороку 15 мільйонів. Це друге за чисельністю прочан місце паломництва у світі.

Хочъ скаже: «і що тут особливого?» А ось що. Тільма — це плащ, витканий з волокон агави. Волокна з тої рослини найдовше витримують 20 літ, а ікона має...500! Зважаючи на те, що образ довгі роки був наражений на нищівну дію вогкості в горах і диму від свічок, треба це визнати чудом. Ще одне чудо — техніка, якою намалювано Образ. Багато мистців приглядались, бадали, і усі доходили висновку — ніхто не може намалювати такого образа на такім матеріалі без підкладу. В 1936 р. німецький дослідник, лавреат Нобелівської премії після обстежень заявив, що ікона не намалювана фарбою ані рослинною, ані звіриною, ніякою. Інший вченій, американець заявив, що способ мальування ікони непояснимий з наукового погляду. Образ на вигляд як фотографія, бо на ньому немає слідів кисті художника. Одиноке пояснення — те, що світло від одягу Матері Божої відбило її образ на тільмі.

Іншим чудом є таємниця очей Божої Матері. Роками їх бадали вчені окулісти і щоразу відкривали щось нове. Аж у 1979 р. нарешті скликана комісія оголосила: в очах Марії видно Дієго, який тримає тільму, а перед ним обидва біскупи на колінах та збоку стоїть перекладач. Комісія заявила — в маленькій зіниці ока такого не могла намалювати жодна людина.

Коли вчені стали думати, щоб запевнити іконі відповідну температуру, як це робиться в музеях, то вражено відкрили, що зимою чи літом, вдень чи ночі ікона має стану температуру ...температуру людського тіла 36,6.

Останнє чудо сталося 2007р. в час, коли діялася Служба Божа за ненародженіх дітей. Тоді на очах усіх присутніх в базиліці, з серця Матері Божої почала виділятись чи то пара, чи світло, яке попливло над вівтарем і набуло форми маленького ембріона. Це зафіксували люди на камерах.

А ще хочу сказати, що на плащі Діви Марії намальовані зорі. Коли один із астрологів розглянув їх, то виявилось, що це знані нам сузір'я, але ... побачені згори. То хто у 1531р. міг з Космосу намалювати це?! Ніхто.

Нічого дивного, що Зло нинішнього світу хоче знищити цю ікону. Вірні купують квіти і цілі кошики ставлять перед іконою. Та в один із таких кошиків Зло поклав бомбу, яка вибух-

вала. Вибух розніс на дрібний мак камінний вівтар, погнув залізний хрест, що стояв на ньому, хоч вони були далі, а от іконі, під якою все відбулось.... навіть скла не зарисувало.

Ікона ця, відкриваючи нам свої небесні таємниці, нагадує, що Бог — є і ми завжди маємо про це пам'ятати. Мексиканці — бідний народ, але величезні побожні. А вже свою Діву Марію мають всюди і моляться до Неї по-своєму. Приходять до базиліки цілі-

американець помилився: те письмо слід читати по-іншому. Та ніхто його спочатку не бажав слухати. Не хотіли й випустити з совєцького «раю», хоч Мексика запрошуvalа, коли було визнано, що теорія українця правильна.

Щойно як Україна стала незалежною, він зміг поїхати до Мексики і нарешті оглянути культуру Інків. Проміднія розповідала, що цей старенький вченій плакав, коли торкнувся вперше ужитті таблиць, таємницю яких

ми родинами, приносять діточок, щоб Мати Божа їх поблагословила. Розідаються на площі, де чується немов у рідній мами в хаті. Взагалі атмосфера в базиліці особлива. Люди моляться, плачуть... Того словами ніхто не перекаже, це треба там бути і серцем відчути.

Коли пишу про Мексику, не можу поминути тут українського сліду. Нам з чоловіком було величезною приємністю, коли в археологічному музеї почули, що письмо інків розгадав наш земляк Коршунов, який будучи на вінні, в Берліні, на вулиці знайшов книгу американця з фотографіями таблиць інків. Він взяв книжку, почав вивчати, повернувшись в Україну, і тут побачив, що

розгадав ніколи їх не бачивши.

Нам треба знати про видатних українських вчених, щоб відстоювати правду. В тому музеї екскурсовод зпочатку сказала, що письмо розшифрували українць, а далі каже «цей росіянин..» На моє уточнююче питання: то ким був Коршунов — українцем чи росіянином? — вона відказала «А це все одно, бо він був з СССР». Каку: «Ні, це не все одно, це так, якби я сказала, що Ацтеки і Майя — це те саме». Маю надію, що наступним екскурсіям ця пані буде говорити правильно. Нам треба знати такі речі. Маємо пишатися українськими вченими, котрі зробили неоцінений внесок у скарбницю знань людства.

Овиди культури

Василь ОВСІЄНКО

Острог — волинські Атени

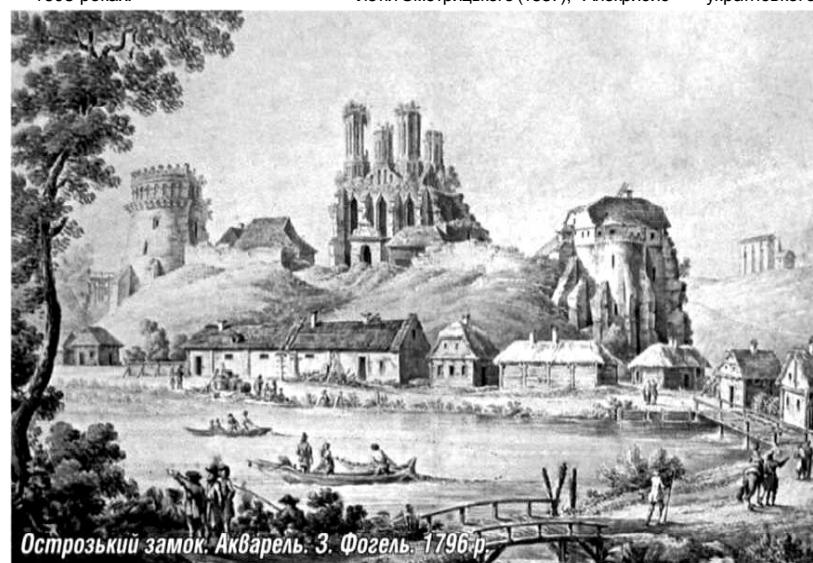
«Феномен шістдесятництва в контексті літератури ХХ століття» — так називалася Всеукраїнська науково-практична конференція, що відбулася 1–2 квітня 2014 року в Національному університеті «Острозька академія». До участі запрошено було й мене як причетного до руху шістдесятників. У ній узяли участь десятки науковців — переважно молодих — з усієї України. Наукова атмосфера, доповнена добричливістю господарів, панувала в переважній сесійній залі та в секціях. Доповіді наперед видрукувано в «Наукових записках» НУ «Острозька академія», серія філологічна, випуск 41.

Острозька академія відновила свою діяльність 1994 року і вже повернула давню славу своєї попередниці: за рейтингами останніх років вона постійно входить у десятку найкращих ВНЗ України. Чи не першою в Україні академія втілила у навчальному процесі принципи європейської Болонської системи. Діє академія як самоврядна. Тут студенти не лише здобувають якісну професійну освіту, а й виховуються в дусі національної ідеї, щоб у майбутньому сформувати потужний пласт української інтелігенції. Острог уже трохи нагадує Оксфорд: тут із 15 тисяч населення 3,5 тисячі — студенти.

Та сьогодні хочеться розповісти не так про конференцію, як про знамениту в минулому Острозьку академію.

Волинськими Атенами називали місто Острог у XVI–XVII століттях, коли тут упродовж 60 років діяла перша на східнослов'янських землях вища школа — Острозька слов'яно-греко-латинська академія.

Заснував академію в 1576 році князь Василь-Костянтин Острозький — великий землевласник, маршалок землі Волинської і кіївського воєвода, якого називали некоронованим королем Русі-України. Визнаючи зверхність короля Речі Посполитої, він, на рівні з коронованими особами, писав у листах: «Ми, Костянтин, з Божою ласкою князь на Волині» і прибивав до листів червону печатку. Жив він у 1526 — 1608 роках.

Острозький замок. Акварель. З. Фогель. 1796 р.

Князь зібрав у Академії видатних людей свого часу. Викладали в ній грецький учений і релігійний діяч, випускник Падуанської академії Кирило Лукарис (згодом — Александристський і Константинопольський патріарх); астроном, математик і доктор медицини Ян Лятош; грецький учений і церковний діяч Емануїл Мосхопул; церковний і культурний діяч, письменник Дем'ян Наливайко та ін. Вихованцями Острозької академії були архимандрит Київо-Печерської лаври Єлісей Плетенецький, письменник і філолог Мелетій Смотрицький, який склав першу слов'янську «Граматику» (це її Михайло Ломоносов згодом назвав «вратами ученості»); вчилася тут автор відомої «Паліноді» Захарія Копистенський, гетьман Війська Запорозького Петро Конашевич-Сагайдачний, ректор кіївської братської школи Іоан Борецький та інші.

Як бачимо, вихованці Острозької академії стояли біля витоків школи кіївського братства й Київо-Могилянської академії. Відтак великою мірою саме завдяки Острозькій академії відбулося українське відродження кінця XVI — початку XVII ст.

Князь був ревний покровитель і опікун православ'я в Речі Посполитій, меценат друкарства і літератури. Його сприянням разом з академією в Острозі постало потужне видавництво — друкарня Івана Федоровича, де вийшла 1581 року «Острозька Біблія» — перше в Європі наукове видання, укладене на основі різних списків, привезених із Греції, Італії, Балкан, Москвщини. Неймовірно, але в цьому виданні нема жодної помилки! Подібні науково вивірені видання в Заходній Європі з'явилися лише в 90-х роках XVI ст. «Острозька Біблія» стала канонічним текстом для християн, які послуговувалися в богослужінні старослов'янською мовою.

У друкарні Івана Федоровича — коштом князя — вийшли визначні полемічні праці «Ключ царства небесного» та «Календар римський новий» Мелетія Смотрицького (1587), «Апокризис»

Христофора Філарета (1598), греко-слов'янський «Буквар» (1598), слов'яно-грецька «Читанка».

Князь В.-К. Острозький був фундатором багатьох церков і монастирів, розбудовував церковні структури, навіть винощував план створення патріархату на українських теренах. Фактично він творив українську незалежну державну структуру — в господарському, політичному, культурному й церковному плані.

Велику суму грошей на розбудову академії надала тоді ж його племінниця княжна Гальшка (Ельжбета) Острозька (1539 — 1582). Сучасники вважали її найвродливішою і найбагатшою нареченю всієї Європи XVI ст. Вона проти волі матері і короля вийшла заміж за князя Дмитра Санґушку, за що він був убитий. 15-

річну вдову король живою силом віддав за графа Лукаша Гурку. За відмову покоритися король ув'язнів «чорну княжну» (вона носила траур по першому чоловікові) у замку, де вона провела 14 років. Трагічно її кохання оповіте легендами. Перед смертю Гальшка повернулася до Острога. Згідно з заповітом 1579 року вона передала «на академію Острозьку шість тисяч коп грошей лічбі литовської». Княжна стала першою жіночо-меценатом вищої освіти в Україні. Це за її прикладом інша Гальшка, кіївська шляхтянка Гуловичівна, надала свою землю на Подолі і велиki гроши для будівництва Київо-Могилянської академії.

В основу діяльності Острозької академії покладене було звичне для середньовічної Європи, але нове для українського шкільництва, вивчення

семи вільних наук: граматики, риторики, діялектики, арифметики, геометрії, музики та астрономії, а також вищих наук: філософії, богослов'я та медицини.

Спудеї вивчали п'ять мов: грецьку, латинську, слов'янську, польську, давньоєврейську. Тобто в Острозькій академії вперше поєднані були дві культури: візантійська і західноєвропейська. Зародження українського ренесансу тісно пов'язане з Острозькою академією.

На жаль, князь В.-К. Острозький не подбав про долю академії після своєї смерті. 1636 року Анна-Алоїза Ходкевич, дочка князя Олександра

Гальшка Острозька.

Твір Тетяни Ягодіні

на Острозького, спровокувала постання православних острозьких міщан. Влада жорстоко його придушила, а в місті були ліквідовані православні інститути та введена унія. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний в 1622 році тек нічого не заповів своїй *alma mater*.

Відновлення слави Острога розпочалося в новітні часи. 1985 року в Луцькій надбрамній вежі XVI ст. відкрито Музей книги та друкарства. В її основу покладено книжкову колекцію князів Острозьких. Серед них рукописні книжки Четвероєвангелія, Апостол, Євангелія апракос, Служебник, низка кириличних і західноєвропейських стародруків кінця XIV — XVIII ст., дві Острозькі Біблії 1581 року. Нині книжкова колекція нараховує близько 5.000 експонатів — з друкарень Дерманя, Львова, Київа, Krakova, Люблині, Парижа, Відня, Ліоні...

З 1909 року інтелігенція м. Острога створила Братство імені князів Острозьких. Його засіданнями 1916 року створено Історичний музей. На його основі з 1981 року діє Державний історико-культурний заповідник м. Острога, у фондах якого тепер понад 65 тисяч експонатів.

Діє багатотисячний музей Замок князів Острозьких та їхніх спадкоємців, який будувався на Замковій горі над річкою Вілією в XIV — XVIII ст. Нині комплекс замкових споруд складається з Вежі Мурованої, Богаєвінської церкви, Нової (Круглої) вежі та надбрамної дзвіниці. Вежа Мурвана вперше згадується в грамоті короля і великого князя Ягайла 1386 року. Це оборонна споруда, стіни її завтовшки до 2,6 м, а в основі до 4 м.

Одне слово, це невеличке студентське місто дихає історією, і в його атмосфері не можна бути не християнином і не зростати інтелігентом, відповідальним за долю батьківщини.

Ярослава ПОТЕЛЯХІНА

Слово вдячности

Хочу розкрити сенс заповіді «люби більшого свого, як себе самого» на життєвому прикладі отця Володимира. Вже більше 40 років Володимир є чоловіком моєї сестри — Галини. І от ми, три її сестри, хотіли б з вдячністю показати, як ми пізнали тепло і велику допомогу від **отця Володимира Братика, священика УАПЦ.**

Він дуже широко перейнявся моєю незрячістю — їзив зі мною до Одеси до кращих професорів-офтальмологів. А коли у моєї двадцятирічної сестри Ірини сталася, як згодом з'ясувалося, діябетична кома, він підняв на ноги лікарів, щоб поставити пра-вильну діагнозу, і врятував їй життя.

Нелегко велося священикам за советів. Багато з них, хто були членами компартії, хотіли похрестити чи повінчати своїх дітей, і отець Володимир достойно, хоч і потасмоно, допомагав людям у цьому, часто у себе вдома.

І хто ж його тоді міг підтримувати? Звичайно, його вірна дружина — паніматка Галина. Багатьом, зовсім чужим дітям, вона стала хрещеною матір'ю. Її похресницею є і моя донька Марина. Ще й дотепер відчуваємо їх опіку та увагу. Кілька років я з донькою жила в їхньому домі, і ми всі були однією сім'єю. Часто вечорами малеча проказує «Отче наш» за паніматкою. А як діти заснуть, Галина вголос читає мені Слово Боже.

На початку 80-тих, коли моїй доньці була

потребна операція у тодішньому Ленінграді, знову-таки отець Володимир зразу ж зголосився відвести дівчинку і побуди біля неї. І не лише нам була від нього допомога — немало майже незнайомих людей отець возвив на прийом до народного цілителя, що мешкав на Прикарпатті.

Мое життя було б набагато гіршим і складнішим, якби не повсякчасна підтримка, турбота і любов моїх сестричок та о. Володимира.

Ось уже більше десяти років мені з родиною було даровано Господом духівника-наставника — **protoіерея Валерія (Копійку).** Тепер він є настоятелем парафії Різдва Пресвятої Богородиці Автокефальної Православної Церкви Харківсько-Полтавської єпархії, що знаходиться на Совках у м. Київі. Отець Валерій — високоінтелектуальна, духовна, ерудована людина. Щоб взяти участь у Літургії, до нашої церкви з'їжджаються люди із сусідніх сіл та київських околиць. Одна з прихожанок приїжджає додому після вечірньої служби близько 12-ї ночі, а вже о 5-й ранку їй треба вставати, щоб встигнути на Літургію. Постійними прихожанами нашої парафії є відомі люди з київської інтелігенції, науковці, а також викладачі вишів та багато інших цікавих творчих особистостей. А з Полтавщини до церкви Різдва Пресвятої Богородиці часто на-

відується наш парафіянин, котрий приїхав зі Сполучених Штатів на батьківщину своїх родичів, щоб постійно жити і працювати, і відроджувати традиції виготовлення стародавніх українських музичних інструментів.

Церква Різдва Пресвятої Богородиці будеться на місці спаленої у 60-х комуністами. Отець Валерій почав віdbudovuvati її, як то кажуть, з нуля. Через постійний брак коштів і нелояльність влади до автокефальної церкви вона будеться вже близько 20 років. І ось, нарешті, сталося чудо: над церквою Різдва Пресвятої Богородиці піднято хрест. На кошти громади та добрих людей зведені скромний верхній храм Різдва Пресвятої Богородиці. Цю подію не можна було сприймати без сліз, адже так довго храму на цьому місці не було, і мало хто вірив, що він постане.

Отець Валерій — справжній подвижник, котому болять всі суспільні негарадзи і радують успіхи, яких досягають наші парафіяни і співвітчизники. У нашого священика вся сім'я служить у церкві! Паніматка Валентина з донею є незмінними учасницями церковного хору. А син Андрій допомагає отцю Валерію під час богослужіння.

Я щаслива тим, що належу до парафії, де так багато сердечних, відданіх людей, що складають, за словом настоятеля, Христово-черідку і бережуть заповідь.

Надія КМЕТІОК

Хресна дорога

Червона рута там зростала,
Де Кров Господня з ран стікала...
О! Що ж ви робите з Ним, люди?!?
Жахливий розлach серце студить.

Засіпніли всі створіння,
Німій переляк стис сумління.
О! Що ж ви робите з Ним, люди?!?
Як ваша совість жити буде?

На глум і сміх Христа пустили,
Наругою і терням вкрили,
О! Що ж ви робите з Ним, люди?!?
Чи є в вас розум ї серце в грудях?!

Криваве Тіло аж здригалось,
Каміння плакало, здавалось...
О! Що ж ви робите з Ним, люди?!?
Згадаєте, як пізно буде...

І лиши хустина Вероніки
Обтерла Очі і повіки,
Чоло скривавлене і губи,
О! Що ж ви робите з Ним, люди?!?

Христові муки пам'ятася
Червона рута, що зростає,
Мов краплі крові, по Вкраїні,
І плачуть, плачуть люди нині...

О! Що ж ви робите?! О люди!
Чи є в вас розум ї серце в грудях?!

Опам'ятайтесь, помоліться!
І від гріхів тяжких звільніться.

Стікало Кров'ю на хресті Господнє Тіло.
Вінком терновим Серце обплели.
Роз'яли Світло — небо почорніло,
За що вбивали, мучили, кляли?..

Роз'яли Бога... Господи! Як страшно!
Христос поніс за нас тяжке яро.
Холоне кров... і боляче, і лячно:
На людський рід лягло страшне клеймо.

Жорстокий світ, жорстокі в ньому люди...
«За що?!» — спитають потім дочки і сини,
І будуть плакати і бити себе в груди:
На Нім немає жодної вини...

Картина Володимира Куша. Бразилія

Великден

Великий День відкріє двері неба,
І Херувими, і Архангели свяti
Співатимуть для мене і для тебе,
Обнівшись з Богом у небесній висотi.

А на землі до кожного створіння
Така безмежна радість прийде вміть:
Великий День, Великден,
Воскресіння Очистить душу, рани загоїть.

Христос Воскрес! З'явився в білих шатах.
І ніжним голосом до Серця Свого кличе.
Христос Воскрес! Щоб нас не залишати,
Щоб сльози втерти на заплаканих обличчях.

Україні на Великден

Воскресни, рідна Україно!
Воскресни, з болю відродись,
Як в Інострасі Бога-Сина
Воскресла Істина колись.

На чисті води, ясні зори
Благослови Тебе Творець.
Воскресни в золоті соборів,
Воскресни в золоті сердець.

Оранто! Витри скорбні очі:
До Тебе йде сьогодні Бог.
Збулись слова святі й пророчі:
Христос Воскрес! Ви нині єдвох.

Хай Дух Святий з Отцем і Сином
Візьмут Тебе під Свій покров.
Воскресни, рідна Україно,
І воскреси в собі Любов!

МАЙДАН

ІІ НОДАДІ ВІ АЕААГ

Євген СВЕРСТЮК

Минулої осені в Україні панувала глуха тиша. Її можна було назвати спокієм, якби не те, що в народі клекотало невдоволення, бо кожен почував себе обікраденим і приниженим. Люди розуміли, що над ними панує кримінальний клан, а в парламенті верховодять безсормонні циніки, які оформляють темні діла.

Але людям властиво надіятись, і коли їм казали, що проводяться реформи в напрямку євроінтеграції, вони потроху заспокоювались.

Так само їм здавалось, що кримінальний авторитет в кріслі президента потроху вилодніє, бо то йому вигідно.

Отже, в атмосфері нашого краю панувала оманлива стабільність, може найспокійніша за президентства Януковича. Справа в тому, що офіційно проголосувався напрям на Європейську інтеграцію, а тут навіть у Верховній

Обидва вони ще в лавах комуністичної партії засвоїли утилітарне циничне ставлення до народу, який схвалиє і Сталіна, і Хрущова, потім Брежнєва — і анекdoti на нього...

Путін і його команда кагебістів заморозили розвиток російського суспільства і зберегли режим віропідданості в підновленій формі держави, яка «вірним» комуністам дозволила стати мільярдерами.

Янукович з донецьким криміналітом створили клонованій зразок звичної для них компартії. Влада підкупу і страху дала кожному українцеві зрозуміти: «Нікуди не дінешся».

Влада профанів зовсім не розуміла, що має справу з українським народом, який за 20 років повільного розкріпачення відхнув дух свободи, у 2004 році піднявся на Помаранчеву революцію, а за роки ліберального

обурливим. Гасло «банду геть!» стало усім зрозуміле.

А з того, що з боку банди проскачували слова «націоналісти» і «фашисти», цілком явно стирчали ослиячі вуха московської режисури. Людей вражала абсолютна жорсткість і озлобленість банди. Янукович все ж таки чотири роки вдавали «своїх», а ті янічари з «Беркуту» були справжніми гестапівцями чужої школи. А коли з Майдану і з лікарень стали викрадати активістів, капіччи і вбивати їх, то вже стало видно почерк КГБ, який засвоїв досвід і чеченський, і чилійський, і донецького кримінального середовища. Нині в окупованому Криму фактично розкриті усі карти чекістської команди.

Янукович змушений був, з одного боку, приймати представників європейської дипломатії, а з другого боку, виконувати жорсткі вказівки Кремля і убивати безбройних. Він розумів, що втрачає легітимність.

Справжнім дивом було те, що духовний опір Майдану переміг озброєну президентську банду. Події наростили так швидко, що чорний четвер 20 лютого змінився сонячною п'ятницю 21 лютого. Янукович повіткали.

Незадовго повернулася з ув'язнення Юлія Тимошенко і виступила з трибуни. Щирість і сувора чесність Майдану, окропленого кров'ю Небесної сотні, була несумісна з популізмом, знайомим ще від Майдану 2004 року. «Юлі волю, тільки не владу» — несли студенти на транспарантах.

Містерія Майдану була наскрізь релігійною. Без християнського духу було б неможливо втримати тисячі людей в дисципліні ненасильницького опору. Звичайно, дух молитви внесли на Майдан «бандерівці», але його підтримали усі різноманітні учасники Майдану, об'єднані силовою правдою.

Комуnistичні і посткомуністичні вожді не задумувались над характером народу, яким керують.

А тут знову виявилось, що українці — то гордий народ. Окрадений, зубожілій, але з почуттям гідності.

І тієї моральної константи не вдалося зламати вождям ХХ століття навіть наймовірнішими засобами великого терору та геноциду...

Отже, з цим доведеться рахуватися кожній владі, а не втішатися банальностю, що кожен народ має таку владу, якої заслуговує.

Нині усі розуміють, що системна інформаційна, політична і економічна війна Росії проти України не припиняється і не припиниться. Вона виліплює з невіддання розваленою імперією Незалежності України.

Будь-який договір з країнами Західу є договір з дотриманням умов.

А з Росією договір є тільки маневром обманного чи сезонно-пропагандистського характеру. Однак згадаємо, що усі виграли советською дипломатією, закінчилися провалом, бо в фундаменті

її лежали фальш і обман. І той фундамент залишився досі. Уже без ідеологічного фасаду.

Виховані в тій системі не можуть від неї відріватися, щоб наблизитися до впорядкованого світу, де існують закони і правила гри.

Але цього не уникнути, бо світ тримається на тих правилах і, до речі, на довірі.

Дуже важливо, що це відповідає духові українського народу, несумісного з духом і вартостями російської імперії.

Пояснів це нам раз і назавжди Тарас Шевченко.

Чи є віхід з нинішнього становища? Таке питання ставлять мільйони людей. Стало для всіх очевидним, що стара пружина насильства зламалася.

Історія не знає заднього ходу. Експеримент з Януковичем може бути корисним уроком для Росії, яка витрачає колосальні кошти для того, щоб повернутися до фікції, якої вже нема і не буде.

Звичайно, Путін ненавидить Україну не тільки за те, що відокремилася, а передусім за спокусливий приклад величності.

Йому з кадебістської школи відомо, що українці розпочинали революцію 1905, Лютневу революцію 1917 і за наймовірніших умов повстали проти Гітлера і Сталіна.

Без України Росія — не імперія. Але із Україною її вічний клопіт — то Мазепа, то Петлюра, то Бандера. Йому, кагебістові, відомо, що українці навіть і в стапінських концлагерях організували повстання і підірвали систему ГУЛАГ.

Але коли Україна піде своїм природним шляхом на Заход, то як тоді втратити Росію?

Неврастенічна політика Путіна і галаслива підтримка її одверто брехливою пропагандою — це йде не від сили, а від слабкості. Країна з колosalними територіями і катастрофічним падінням народжуваності шукає порятунку в загарбанні сусідніх територій! Хіба то не діягноза?

Копіль відомий філософ Орtega i Gasset писав: «Недоростки — народи, які в людській спільноті мають намір робити те, що їм хочеться, і наїво називають це націоналізмом».

Хіба не про таких застеження царя Соломона: «Перед загибеллю гордість буває, а перед упадком бундочність».

Звичайно, вони ще можуть багато нашкодити сусідам. Але передусім собі.

Хід історії нездоланий, і кожен з нас щасливий тоді, коли знайде своє місце в цьому поступальному русі.

Дух Майдану ніякими засобами не можна передати. Картички нагнітають жах і не передають головного — спорідненості душ у рішучому поріві до

Раді була згода. З боку Заходу були нагадування про необхідність проведення спріважніх реформ. Але з наближенням Вільноського саміту залишалася тільки одна перешкода — ув'язнення Юлі Тимошенко. Однак ця тема настільки набила усім оскому, що її перестали серйозно сприймати.

Коли Янукович раптом відмовився підписувати угоду, у всіх перехопило дух! Українським суспільством це було сприйнято, як царська зневага до одуренного народу. Авторитет Президента раптом впав від найвищої позначки до найнижчої.

Більш інформовані Західні ЗМІ повідомляли, що Януковича було викликано до Москви і погрожено, що в разі підписання угоди про асоціацію з Євросоюзом Росія анексує Крим і розчленує державу.

Справжній президент мав би про це сказати своєму народові. Але народ для Януковича, як і для Путіна — то матеріал до використання.

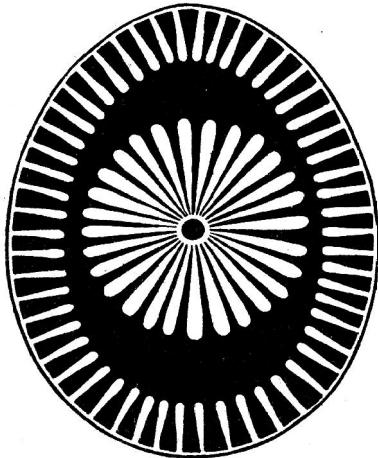
Анекдот: — Як це Путін напав на Україну?

— Я його попросив, — сказав Янукович.

— А як ви до цього додумались?

— Він мене попросив.

Михайло МЕЛЬНИК, протоієрей
с. Стари Кривотули, Івано-Франківщина

Ольга ПОКРИШКА, м. Рогатин

До Воскресіння

*Архангел захищає
Землю благодатну:
«Чистая Україно, не бійся!
І знову кажу, — не бійся!
Ти воскреснеш
І з попелу встанеш!
Люди, возвеселіться!
Світися, світися,
Нова Людино!
Слава єже Господня
На тобі возсяла!
Ликуй нині і веселися,
Майдане!*

* * *

*Людська ріка нескореної волі
Пливє струмками в столітній град.
Немає страху і не чути болю,
Коли серця хвилюються у лад.*

*Дивися, світе, гляньте, зорі,
На наш Новий освячений Майдан!
Господь народу голосом говорить
Усупереч ворожим голосам!*

*Уси, що волею хрестилися,
В святу волю зодягнулися,
Лютій криєві не скорилися,
Бо для Волі народилися!
Алилуя.*

Україна починається в кожному з нас!

У нас не заведено, як у країнах західної демократії, до найменших дрібниць оприлюднювати все, і в тому числі негативне, про кожного народного обранця у владу.

Та мине небагато часу, як про «щасливого» вибраного народом слугу, ще в час його каденції, а тим більше після її завершення, поширюватиметься вже правдива інформація — виявляться навіть далеко не моральні і не християнські його вчинки: усілякі фальшування заради кар'єри, стяжання матеріальніх цінностей, як-от: непомірно великий оклад, тоді як більшості народу навіть мізерну платню затримували місяцями, противаженні оборудки з приватизації різних приміщень, спорудження для себе палаців, купівля квартир і розкішних автомобілів та інше.

Отож усім нам треба остаточно зрозуміти, що будувати державу — це найперше будувати чесні, справедливі, щирі, жертовні та дружелюбні стосунки між українцями, в цілому суспільстві, в усіх сферах життя. Від цього найбільшою мірою залежить вирішення всіх наших проблем. І в цому ніякі асоціації чи союзи нам не допоможуть. Бо навіть Господь не допомагає тому, хто сам собі не допомагає, тобто не робить нічого за волею Творця.

То ж спочатку віра і діла згідно з нею, високий духовно-моральний стан, а вже на цій основі — розв'язання фінансово-економічних та усіх інших проблем. Власне, такий шлях пройшли всі високорозвинені країни Заходу.

Україна — це не лише конкретна земля, Батьківщина роду, дідів і прадідів. Це рідна мова, історія, культура, пісня, звичаї і традиції. Але найбільша цінність кожної країни — люди, її сини та дочки. Тож будувати державу — це ревно, широ і жертовно служити, творити добро Боже заради цілого народу і кожного українця.

Тому винятково важливо, щоб на велелюдних прощах, храмових святах і на недільних відпрахах священнослужителі захочували людей до молитви не лише за тілесне здоров'я, а насамперед за подолання гріха та зла в собі, а через це й у світі. Bo це основна місія християнства. Натомість у нас свячують дорогі машини, офіси, ресторани, кафе, влаштовують гучні бенкети, забави, де панує дух мамоні і гордина переповнє душі можновладців.

І що має спільнога з Христовим вченням, основою якого є правдивість, чесність, простота, скромність, щирість, доброта і ін.

Велике погрішення морального стану суспільства спричи-

нило те, що багаті за пожертви на храми отримували церковні нагороди. Тому згідно з науковою Христом, потрібно закликати не стільки до молитов за земне благополуччя, як до покаяння, до переображення, — тобто до праведного життя в Святому Дусі, яке вже тут на землі є початком вічного життя. А це значить, що українці мусить навчитися жити між собою в миру, злагоді та любові. Церква має провадити народ до такого піднесення. Приклад праведного життя повинні подавати священики. Зрештою тільки таке життя може поєднати всіх нас, християн, в одну Церкву і наш народ — в одній дружній сім'ї.

Ми — християни! Згідно з євангельською науковою, яку сповідуємо і намагаємося нею жити, — Христос є в кожному близькому. Отже, до близького маємо ставитися, як до самого Христа.

Ми — українці! Тому у кожному українцеві маємо бачити Україну, тобто кожного любити, підтримувати, в усуму допомагати і разом рухати життя до нових овидів майбутнього.

Воїстину, це єдина правильна тверда і рятівна основа будування держави, яка лише таким чином починається і живе в кожному з нас.

Допоможи нам, Господи!

Відгук читача

Потріben досконалий Закон про Кооперацію

Дуже важливе господарче, та й не тільки, питання порушила Леся Храплива з Канади, і дуже на часі («Наша віра», ч.1, 2014)

Думаю, що справу треба розпочати від створення достатніх правових основ для реалізації задумів. Тобто від ухвалення Верховною Радою України «ЗАКОНУ ПРО КООПЕРАЦІЮ» Зразком для проекту «Закону..» найкраще було б взяти Статут колишнього Ревізійного Союзу Українських кооператив і статути окремих коопераційних підприємств: «Маслосоюз», «Народна Торгівля» та інших.

Ці документи напевно збереглися в обласних архівах в Україні, а може й в окремих людей, в тому числі в зарубіжжі.

Прийняття «Закону..» дасть, по-перше, правову можливість широко започаткувати коопераційну діяльність, а по-друге, допоможе позбутися негативних уявлень та наслідків советських державно-партийних колгоспів.

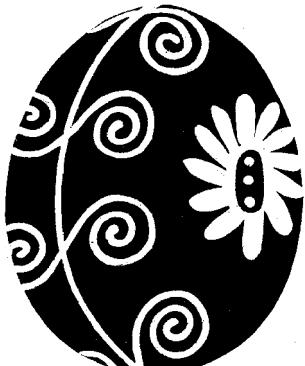
Кооперація, і то не лише споживча — найбільш поширенна, котра діяла до 1939 р., була не тільки двигуном розвитку економічного, але й організаційно силою суспільства, і стимулом національно-просвітницької діяльності. То зав-

дяки Кооперації творились і діяли навіть дитячі садочки.

Належить нагадати, що різні кооперативні інституції діяли (до 1939 р.) не лише в Галичині. В м. Луцьку, для прикладу, була «Народна Торгівля», «Маслосоюз» — дві крамниці, повітові управління «Сільського Господаря», книгарня НТ ім. Т.Шевченка та інші. Споживчі кооперації, як і молочарні, на Волині були дуже поширені. Існували велика крамниця торгівлі збіжжям, млин та інші.

Добре поставлена дієва кооперація взмозі успішно протиставиться конкуренції як міжнародній, так і «своїй» магнатерії й олігархії.

Але почати треба від ухвалення досконало опрацьованого «Закону про Кооперацію»

До 150-річчя Митрополита Василя Липківського

Борис ТКАЧЕНКО

Хресними шляхами Української Церкви

Закінчення.

Початок уч. 3

Ідея Української Церкви на Лівобережжі була сприйнята віруючими не однозначно. Якщо в с. Шабелінів до Української Церкви пішло все село (597 дворів) і тільки три двори мали іншу орієнтацію, то в уже згадуваному селі Головенські до Української Церкви пішла лише менша половина села — 530 осіб. В екзархаті ж залишилось 810 селян, а 350 — не пішли ні до якої Церкви.

Відродження Української Церкви відбувалося при постійному спротиві як держави, так і шовіністично налаштованих духовенств. Скажімо, коли в уже згадуваному с. Шабелінів панотель Дороженко, піддавшись натиску священиків сусідніх парафій, заявив, що «ни слухати на українському языку, ни поминать українскую иерархию он не станет», селянам довелось усунути цього попа від служби і просити Всеукраїнську Православну Церковну Раду прислати їй іншого панотця.

В селі Буримці (Конотопщина) «хор почав співати по-українські, не дивлячись на те, що п. о. Хорошилов служив по-слов'янські і лаяв хористів».

А в містечку Ічні, як було арештовано кількох українців, батьшки стали говорити, що таке буде з усіма, хто підтримує УАПЦ. Ось тоді люди відійшли від автокефалії і «справа українізації припинилася». У селі Курілівка (Ніжинщина) священикові, який не хотів правити Службу Божу українською мовою, сказали «щоб залишив село, як ненависник українського народу і порутитель української душі».

Заважали Українській Церкві і труднощі узаконення діяльності Церкви. Це засвідчує документ із Свято-Троїцької парафії села Сем'янівка на Конотопщині. (ЦДАГОУ. — Ф. 3984. — Оп. 3. — Спр. 358. — Арк. 102-105) В цьому селі проти служби українською мовою виступив отець Трошинський. Він підбурив проти справи українізації Церкви несвідомих селян, «її ці брати, не розуміючи самі себе, кричали: «Не треба нам стригунів, самосвятів, бо ці попи прагнуть аби як закрити церкву, бо це не є попи, а комісари». Тоді прихожани письмово звернулись до Церковної Ради, аби на храмове свято Тріці Службу Божу відслужити таки українською мовою. Але одержали відмову: «Разрешить службу Божу автокефалистам нельзя. Так как прежде чем разрешить им

службу, нужно вяснити за- конності их посвящения, чего ввиду скорости Храмового дня, мы не можем». Та українська громада стояла на своєму: «Коли ви не дозволяєте нашему духівництву служити в церкві, то ми відслужимо під церквою, — а служити будемо». Не здавалася і Церковна Рада: «Служить под церквою автокефалистам одновременно з службою в храме Богому не разрешаем, так как при таких условиях религиозное чувство верующих удовлетворено быть не может, особенно на храмовой день, виду массы молящих, а потому допустить нельзя...»

Та миряни на храмову службу запросили автокефального священика із с. Підліпне і віруючі таки переконалися, що українська відправа є і близькою, і ріднішою. Остаточно віруючі перемогли аж тоді, як шовіністичний священик написав на тридцятьх селян брехливий донос в ДПУ. Та «йому не вдалося продати безвинну кров у руки ворогів, але до себе донесом цім гірше зробив. Людність встала проти й надалі не дала йому провадити сплуб Божих».

Допаллюження Української Церкви вдавались і вищі ієархи Церкви московської. В одному з документів читаємо: «Щоб паралізувати розквіт нашої Церкви, слов'яне прислали на Глухівщину Єпископа Дамаскіна, который, зібравши священство, вимагав від нього самої активної боротьби з нашою Церквою... і все священство слов'янське за кожною службою ганьбило нашу справу, проклинало, виголошує анафему...»

А ось як ішли справи в самому Чернігові. «Місцевий старорежимний єпископ Пахом щодалі все лютише нападає на укр. церк.-визвольний рух. Успіх цього руху по Чернігівщині доводить цього вірного слуги московського патріарха до божевілля. Пахом користується кожною надгодою, щоб виступити з промовою і гарно вилаяти укр. церк.-визвольний рух і його

діячів. Нахабство цього антихристиянина дійшло до того, що він навіть насмілився прилюдно в храмі проклясти укр. єпископа Чернігівського всечесного Юрія Михновського. Цей вибрик обурив навіть його прихильників і мав своїм наслідком масовий перехід парафіян з церкви старорежимної до української. Особливо велике враження на людність зробив такий факт. Сім відомих громадських діячів-інженерів подали до Пахома заяву, в якій зазначили, що їх надзвичайно обурюють нахабні промови Пахома, в яких він так неправдою освітлює українську церковну справу, через що вони не вважають можливим для себе залишатись в слов'янській парафії. До Української ради вони подали прохання про прийняття їх до складу парафії».

Були випадки і явно недекватних причепок до українських священиків. Скажімо, в парафії церкви Св. Параскеви (с. В'юнище на Полтавщині) настоятель О. Данькевич твердив, що українці своєю службою осквернюють Церкву і тому її обов'язково треба освячувати заново. Аргументація така: «Бо вони замість «Господі помілуй» «Помилуй» співали». Тиск на Українську Церкву влада чинила в різni способи. Найперше — відмовляла в реєстрації. Скажімо, парафію Миколаївської церкви (м. Борзна) не реєстрували «по своим соборажніям» цілих два роки. У нарисі цієї парафії читаємо: «Парафія схвільована таким свавільством місцевої влади, зверталась декілька раз до вищих органів Радвлади, навіть двічі до осередкової Радвлади (Харків) і скрізь Український громаді показували на двері, ні задовольнявши її».

Не скупись влада і на поголовні арешти Церковних Рад. В її розумінні УАПЦ вважалась контрреволюційним угрупуванням. Але відверто заявили про це вони не наважувалася. Тому до звинувачення завжди додавала що їй якісь вигадані політичні злочини. Так було і в с. Максаки, і в

с. Нова Басань. В останньому загін ДПУ арештував аж 23 активістів Української Церкви і тримав їх під вартою три місяці. Регентом у Ново-Басанській церкві був рідний брат поета Павла Тичини Свєн. Йому висунули звинувачення «об организациі банди з цією подрыва Советской власти». В документі чигаємо: «рекент Ново-Басанської автокефальної церкви Е. Г. Тичина обвиняется в соучастии в организации петлюровского характера в Ново-Басанском районе... хранил оружие, принимал участие в украинизации церкви (каковая считается как политгруппировка)»

До адміністративних та політичних репресій влада додавалася ще й бідність селянських дворів. Багато парафій зовсім не здали коштів на утримання церкви та служителів. Тож у багатьох церквах кошторис обраховувався не в карбованцях, а в пудах хлібного збору. Так Ніжинська Округова Церковна Рада в 1924 році мала збору 292 пуди жита. Його було витрачено на податок, оплату помешкання, на дрова та харчі. А 25 пудів 20 фунтів зачислино і фонд Вищої Православної Церковної Ради.

Із розгромом національного опору в Україні влада розпочала й інтенсивну боротьбу з Українською Церквою. Найперше вона ігнорувала всі прохання Церкви і тих, хто її підтримував. Ось тому приклад. Коли Українські Церкви не Братство звернулось у Полтавський губівонком за дозволом на відкриття пастирських курсів для підготовки священиків, то одержало рішучу відмову: «Ввиду противоречия циркулярам НКЦД (Народний Комісаріат Церковних Справ) отказать».

Більшовицька влада було б непослідовно, якби не використала свій старий прийом — розкол. Тож ДПУ взяло діяльність у створенні інших гілок Церкви: «Братське об'єднання українських автокефалістів», «Об'єднання Діяльно-Христової Церкви», «Братство живої церкви» та поширенню обновленського руху. В одному з архівних документів читаємо: «...обновленський розкол створений за допомогою НКВС і ДПУ

для боротьби з православною Церквою». Або ще: «Зіштовхуючи між собою різні напрямки, течії, секти, церкви, візуання, радянська влада прагне до того, щоб у взаємній боротьбі вороги дискредитували і топили одне одного». (ЦДАГО. — Ф. 1. — Оп. 20. — Спр. 748. — Арк. 161)

Коли більшовицька влада в Україні зміцніла, вона перешла у відкритий наступ на УАПЦ. 13 квітня 1925 року антирелігійна комісія при ЦК КП(б)У ухвалила — «Доручити ГПУ збирати матеріали про антирадянські породження керівництва ВПЦР (Всеукраїнська Православна Церковна Рада). У практичній діяльності підсилити репресії щодо Авто-кефальної Церкви». Навесні 1926 року була розгромлена Конотопська Окружна Рада УАПЦ. На закритому засіданні Політбюро ЦК КП(б)У 5 лютого 1926 року було схвалено пропозиції щодо репресій керівників Церкви. Відразу ж були репресовані архієпископ Харківський Олександр Ярешенко, митрополит — Микола Борецький, Василь Липківський — всього 30 єпископів, копія понад 2000 священиків. Багатьох отців причислили до Спілки Визволення України і судили. Тисячі і тисячі жертв. Із «Обзорної справки по архівно-следственному делу № 9301 на Козина и других...», що зберігається в Державному архіві Сумської області, читаємо: «В сентябре-декабре 1929 года Глухівським Окружним отделом ГПУ були привлечено к уголовной ответственности за контрреволюционную деятельность, проводимую под флагом «Просвіти» и української автокефальної церкви, следующие лица:» За цим документом було ув'язнено 27 активістів Української Церкви. Подібних документів в архівах сотні.

Саме в час такого бісівського розгардіяжу, в січні 1930 року, під страхом арешту, були зігнані до гурту ще вцілі священики Української Церкви. Той загін влада оголосила Собором, який і проголосив про розпуск УАПЦ. Відразу по закриттю цього так званого Собору влада арештувала близько 800 церковних діячів. Лише в Глухівському та Конотопському районах більшовики стратили понад сотню патріотів. Та Сила Духу віруючих патріотів не була викоренена. І вона відродилася в пізніші часи.

волі.

Дух Майдану світлий і миротворчий. Зовсім несподівано він засвітився релігійним сяйвом. Хто б повірив раніше, що тут, на Хрестатику, десятки тисяч зовсім різних людей будуть вголос молитися, як перші християни.

І свідки, і учасники великих подій не відчувають незримих сил, які діють над їхніми головами... Янукович втраче позицію за позицією так, наче його вже нема, а фізично він є — і на дроті з Москвою!

Тарас Шевченко не чекає вшанувань. Він веде на Майдан своїх покликаних. Над «Небесною сотнею» чути його голос — тут панує його козацький дух і водночас його дух прощення.

Наша зоряна мить недовговічна. Слава Богу, що вона була.

Вшанування пам'яті героїв можливе тоді, коли залишилися живими герої такі ж самі. До неба піднесли «сотню» живі, які були співучасниками і які зрозуміли, що значить беззбройному йти проти вогнепальної зброї.

Той чинник особливо важливий. Зіткнення сотні автоматників проти такої ж сотні противника вимірюється військовими категоріями. А тут маємо справу з юними життями, принесеним в офіру на вівтар Батьківщини.

Потім настав особливий акт вшанування пам'яті хоробрих. Віddання честі. І море квітів на барикадах, де вони полягли.

Досі мені не доводилося бачити на своєму віку такого всенародного вшанування своїх героїв. Море квітів. Батьки з малими дітьми, молоді кияни і приїжджі несуть і несуть квіти в уроčистій тиші.

І нестимутъ. І молитва єднатиме живих і померлих.

Гімн «Ще не вмерла...» на Майдані зазвучав так, як ще ніколи не звучав. Кожне слово наповнилось вищим смислом і енергією віри.

Багато українців за кордоном жаліли, що не можуть покласти свої квіти «Небесній сотні». Особливо — ровесникам Незалежності України, полеглим

Переможець. Скульптура Миколи Біліка

за незалежність.

Звичайно, Росія відгородилася від місця своєї поразки глухою стіною брехливої пропаганди. Вона пустила в хід усі наявні засоби облуди, розгління і залякування. Вона не зупинилася перед загрозою міжнародної ізоляції і безсоромно виставила усю свою зброю.

Важко уявити, але в хід пущено і погрози атомної війни...

І все це від страху перед вітром свободи з України.

Те, що російський диктатор не визнає українського уряду, прикро. Але то легше зносити, зваживши, що він не визнає і українського народу, а також своїх міжнародних зобов'язень...

На своєму Майдані українці здобули історичну перемогу: вийшла, нарешті, на історичну арену під вигуки захоплення усього світу.

В ХХІ ст. історія позначена меркантильністю і скандалами. От тільки Український Майдан засвітився веселою і укрився хмарами.

Лист до редакції

ХОЧУ ВИСЛОВИТИ СВОЄ

обурення з приводу статті Труді Рубін (Winnipeg Free Press, March 15, 2014). В той самий час, коли цілий світ в один голос обурюється і не визнає захоплення Криму Путіним, вважає його нелегітімним, авторка уявляє «розчленування» України доконаним фактом. Мало того, мене дивує, які вона дає поради Заходу щодо майбутньої фінансової допомоги Україні, прив'язавши її до певних умов, а саме тискун на Україну, мовляв, щоб росіяні і російська мова були забезпечені.

Цікаво знати, коли російська мова в Україні була під загрозою?. Невже світ забув про «русифікацію», яку проводив в Україні Кремль всіма засобами протягом всього існування СРСР (дитячі садки, школи і вся вища освіта — майже все було переведене на російську мову!). За спротив «русифікації» у тюрмах та концлагерях опинилися, а частина й загинули там, — сотні українських політв'язнів. Наслідки цієї русифікації далеко не подолані — і якщо якесь мова потребує захисту, то на самперед його потребує й досі українська мова і українська культура. За президента Ющенка дещо для цього було зроблено, але за останні чотири роки вла-

дарювання Януковича і міністра освіти Дмитра Табачника цей напрямок був припинений.

Я закінчила школу в містечку в Донецькій області із переважно грецьким населенням, де не було жодної української школи, всі школи — російською мовою. І така ж ситуація існує там досі, і це характерне для всієї східної України. Всім відомо, як важко було батькам у мільйонному Донецьку відкрити одну єдину українську школу для своїх дітей, які перешкоді і труднощі ця школа переживає й сьогодні.

То про який захист російської мови йдеється у статті Труді Рубін? Чи не співає вона під фальшиву дудку Путіна і всієї російської пропаганди?

Нарешті — про український націоналізм. Не знаю, що вкладають в це слово на Заході, але в Україні воно жодним чином не означає якоїсь ксенофобії чи антисемітизму. Воно означає любов до своєї землі і готовність захищати її, коли доведеться, то й зі зброєю. Про це заявив в інтерв'ю російському опозиційному інтернет-каналу «Дождь» Дмитро Ярош, керівник «Правого сектору», у складі якого майже половина російськомовних і проти якого так застерігає Труді Рубін. Це інтерв'ю, з якого не випливало

ні антисемітизму, ні русофобії, дуже не сподобалося власті імущим, тож на сьогодні телеканал «Дождь» під загрозою заборони, якщо вже не під забороною.

Щодо Степана Бандери. Цікаво, яким чином він міг бути німецьким колаборантом та вбивати поляків і єbreїв, як твердить авторка статті, коли одразу після проголошення ним Незалежності України 30 червня 1941 р. німці арештували С. Бандеру і увесь його уряд, і він перебував у концтаборі в Німеччині аж до 1944 року?

Ще декілька слів про себе. Я особа грецького походження, з грецької національної меншини України. Наші грецькі школи ще в тридцяті роки ліквідували Стапін. Закінчила, як вже згадано, російську школу. Вищу освіту здобула у Львівському університеті, на заході України, у самому центрі так званих «бандерівців» і «радикалів», згідно з твердженням російської пропаганди. Так ось, володіючи лише російською мовою і всюди спілкуючись нею, я чомусь не відчула жодного утиску тих «радикалів» і «бандерівців», якими лякають російськомовних, успішно закінчила університет і, як бачите, досі жива і здоровая.

* * *

Крим не личить Росії. Вона перетворить його на Колиму. Для туристів тепер буде тхунти російським криміналом і скандалами, а в очах стоятиме картинка нацькованої юрби з її інфернальною піснею окупантів на чужій землі:

«*Идет война народная,
священная война
С фашистской силой темною,
с проклятою ордой.*»

Хто ж поїде в таку країну відпочивати?

Злочинів у світі багато, і вони не змишаються. Колись вони сприймалися як успіх, а в пам'яті залишаються, як злочин.

Нас підтримує вітер історії і той добрий дух Майдану, який може стати знаменням часу. Ми не знаємо, що наскрізено на скрижалях долі, але зберігаємо спокій, щоб твердо дивитися вперед з молитвою на устах.

Раїса МОРОЗ,
м. Вінніпег, Канада

Михайло ГОЛОВАНЧУК, м. Павлодар, Казахстан

Шевченко в Надітиші

Починаючи з 1993 року, українці Павлодару щорічно віддають шану своєму геніальному землякові.

У 2014 до 200-річчя від дня народження духовного велета України, у місті над Іртишем за ініціативою місцевої української громади, яка насить ім'я Великого Кобзаря, разом із Секретарятом обласної Асамблії народу Казахстану, розроблено річний цикл культурно-мистецьких заходів.

Особливо була насичена перша декада березня: у школах та навчальних закладах області проведено Шевченківські уроки; в бібліотеках озгорнути книжкові виставки з творами Т. Шевченка та творами про нього; у більшості цих закладів відбулися конкурси декламаторів, літературно – музичних програм.

Першими стартували у цьому своєрідному культурологічному «марафоні» — творчі колективи і активісти українського обласного товариства. В етері обласного радіо вийшла радіопередача «Українська родина» з розповідю про шляхи Кобзаря та пісні на його вірші. У світлиці товариства влаштовано книжкову виставу, щосуботи показують документальні та художні відеофільми на честь Кобзаря. В художніх школах обласного центру оголошено

конкурси на кращий малюнок за творами Т. Шевченка.

Змістовні та насичені заходи провели студенти Павлодарського університету ім. С. Торайгирова. В конкурсі декламаторів поезій Т. Шевченка українською, казахською, російською мовами взяли участь студенти різних національностей. А в літературно – музичній програмі «Шевченко і Казахстан» висвітили перебування Кобзаря у цьому краї, його творчість у цей період, спогади казахських літераторів, вчених.

Особливо представницьким був конкурс декламаторів серед учнів українського відділення школи національного відродження «Юнь шануне Кобзаря» та молодіжного крила українського товариства під гаслом: «Шевченкове слово в віках не старіє». Тут лунали твори Кобзаря, а також цікаві вірші про нього чисельних авторів з діаспори США, Канади тощо. Школярі та молоді співали пісні на слова Шевченка, грали на бандурах. Цікавими були і круглі столи: «День народження Шевченка йде по всьому світу» (для дітей) та «Шевченко і Казахстан» для дорослих і молоді. Кожен із учасників отримав сувенірний фотопортрет Шевченка від фотостудії павлодарця О.

Пархоменка.

Апогеєм Шевченківських свят став день народження Тараса. Саме цього дня у одному із найбільших Палаців культури міста ім. Єсаята пройшла літературно-музична програма «І мене в сім'ї великий...». Перед початком програми бажаючі могли оглянути книжкову та малярську виставку «Тарасові шляхи». Самих лише «Кобзарів» різних років видання та видавництв було в експозиції дванадцять. Особливо привернули увагу колоритні пейзажі з шевченківської теми 86 річного художника Михайла Ткача.

З вітальним словом до присутніх звернувся заслужений працівник культури України, голова місцевої української громади Михайло Парипса. Він подякував також представникам інших етносів і національностей, які разом з українцями заповнили тисячу залу, що свідчить про любов та увагу до Великого Шевченка.

Спостерігаючи за цим святочним дійством, думалося: дай Боже, щоб думи та заповідь Тараса Григоровича своїм землякам, збулися:

I на оновленій землі

*Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
I будуть люди на землі.*

Рядки з листа

Усім, хто працює в «Нашій Вірі» — щиро дякуємо за все, за все, за все!

Не вистачає слів, а тому скажемо за звичаєм: МОЛОДЦІ!
Ваша газета — це газета Духовності, Мудrosti, Благодаті!

Парафія храму Святої Покрови
с. Рубанівське, Січеславщина

Леся ХРАПЛИВА-ЩУР, Канада

«Пливе кача від мами» —
В незнану даль нестримно...
А над новим Майданом
Лунаєтъ волі гімни...

Події біжать навдручимо й неперебачимо... Нема навіть часу й оцінювати їх на бігу! Молимось, всі молимось, разом із Двохсотлітнім сьогодні Великим Тарасом: «...За неї Господа моліть»...

Передплачуйте
газету

Шановні передплатники!

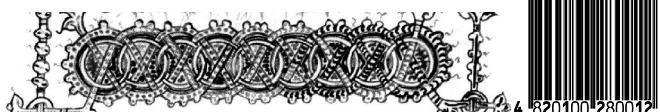
Державне підприємство по розповсюдженю періодичних видань «Преса» сповіщає Вас про те, що 7 квітня розпочинається передплата на періодичні видання на II півріччя 2014 року.

Оформити передплату можна за «Каталогом видань України» та за «Каталогом видань зарубіжних країн» у поштових відділеннях та на сайті УДППЗ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, а також скориставшись послугою «Передплата ON-LINE» на корпоративному сайті ДП «Преса» www.presa.ua.

Передплатний індекс газети «Наша віра», 61671.

Газета містить актуальні матеріали з релігії та історії, богословські, філософські, літературознавчі та публіцистичні статті. В кожному числі є сторінка для дітей та юнацтва.

Передплатіть газету собі та подаруйте передплату друзям.

Богдан ЧЕПУРКО

Êàçêà ïðî îðàâäó i êðèâäó

Ще як не було Нащадка світу, прийшла Кривда до Правди в гості. Завагалася Правда: не пригостити — гріх, і пригостити — злочин. Перекинулась Правда голубкою та й вилетіла через вікно: нехай Кривда сама пригощається. Летить пташина — хмарі в очах. Коли це Думка осяяла душу: навіщо ти покинула Дім Правди? Засмутилася пташка та й попетіла до Бога за порадою. А Бог — всюди, і вже давно знає, що сталося з Правдою. Думав-думав і створив Людину, щоб вона лад на землі тримала, раду собі давала, правду захищала, кривду перемагала.

Перша людина була Героєм. Від неї пішли всі земні жителі — нащадки Правди, захисники Батьківщини... Весь наш голубиний народ — діти Духа Правди. Прадід Ор заповів нам жити з Богом у душі, ревно оберігати людяність, праведність і справедливість, поборювати кривду між людьми, не обманювати ближнього, не розмінаться із правдою, бо тільки чесна людина буває вільна — чиста, як голуб.

Засновник
і видавець —
колектив
Редакції газети

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
Євген СВЕРСТЮК

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Архієп. Ігор (ІСІЧЕНКО), Євген СВЕРСТЮК, Раїса ЛІША, Юрій ВІВТАШ

ЛІТЕРАТУРНИЙ І ХУДОЖНІЙ РЕДАКТОР: Раїса ЛІША
ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР-ОРГАНІЗАТОР: Надія САМУЛЯК

КОМП'ЮТЕРНА РОБОТА: Вікторія ЛЮБИЧ

Зайти: вул. Межигірська 21, 04071

Для листів: Україна-Україна, 01001, Київ-1, а/с 283.

E-mail: nashavira@ukr.net; <http://www.nashavira.ukrlite.org>

Телефон-факс: 425 68 06

Наш розрахунковий рахунок: 26004001282001, МФО300142B УКРІНБАНКУ

Ідентиф. код №22893760

Підписано до друку 14 квітня 2014 р.